

GODIŠNJI IZVEŠTAJ

1. januar-31. decembar 2018.

Republika Srbija

Sprovodi program

Opšti cilj:	Doprineti uravnoteženom društveno-ekonomskom razvoju u Srbiji
Svrha:	Povećati konkurentnost i socijalnu koheziju manje razvijenih oblasti boljim tržišnim pozicioniranjem i konkurentnijim malim i srednjim preduzećima (MSP) kao i razvijanjem/poboljšanjem poslovnih mogućnosti i socijalne infrastrukture
Budžet:	25 miliona evra
Donator:	Evropska unija
Datum početka:	1. januar 2018.
Datum završetka:	31. decembar 2020.
Područje Programa:	Region Šumadije i zapadne Srbije i Region južne i istočne Srbije
Implementacioni partner:	Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS)
Datum izveštaja:	16. maj 2018.
Obuhvaćeni period:	1. januar 2018 – 30. april 2018.
Autor:	UNOPS

Akronimi

CIF	Fond za učešće građana (engl. <i>Citizens' Involvement Fund</i>)
DEU	Delegacija Evropske unije
DU	Dobro upravljanje
EU	Evropska unija
FIDIC	Međunarodna federacija inženjera konsultanata (engl. <i>International Federation of Consulting Engineers</i>)
JS OSS	Jednošalterski sistem (engl. <i>One Stop Shop</i>)
KT	Koordinaciono telo Vlade RS za Preševo, Bujanovac i Medveđu
LSU	Lokalna samouprava
LJP	Ljudska prava
MEI	Ministarstvo za evropske integracije
MGSJ	Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture
MMP	Mikro i mala preduzeća
MP	Ministarstvo privrede
MRR	Mehanizam za rodnu ravnopravnost
MSP	Mala i srednja preduzeća
NSNM	Nacionalni savet nacionalne manjine
NVO	Nevladina organizacija
OCD	Organizacija civilnog društva
OCRS	Operativni centar u Republici Srbiji
OEBS	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
OHCHR	Kancelarija Visokog komesara za ljudska prava
OPP	Organizacija za podršku preduzećima
OPZ	Opis poslova i zadataka
PD	Programski dokument
PDP	Poziv za dostavljanje predloga
PIMO	Kancelarija za upravljanje javnim ulaganjima (engl. <i>Public Investment Management Office</i>)
PO	Područje odgovornosti
PPF5	Pomoć u pripremi projekata 5 (engl. <i>Project Preparation Facility 5</i>)
PRINCE 2	Projekti u kontrolisanom okruženju (engl. <i>Projects In Controlled Environments</i>)
RAS	Razvojna agencija Srbije
RRA	Regionalna razvojna agencija
SDC	Švajcarska agencija za razvoj i saradnju (engl. <i>Swiss Agency for Development and Cooperation</i>)
SIPRU	Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva (engl. <i>Social Inclusion and Poverty Reduction Unit</i>)
SKGO	Stalna konferencija gradova i opština
UOP	Upravni odbor Programa
UUP	Upravljanje uspešnim programima

Rezime

Prva godina sprovođenja Programa evropske podrške razvoju opština – EU PRO okončana je u potpunosti u skladu sa programskim i finansijskim ciljevima. U toku je sprovođenje 77 projekata kojima su dodeljena sredstva kroz transparentan postupak sproveden u okviru četiri javna poziva, a u prvom kvartalu će, nakon evaluacije predloga podnetih u okviru još tri javna poziva, biti odobrena sredstva za sprovođenje više od 100 projekata. Značajan deo sredstava Programa već je opredeljen, a utrošeno je 9,2 miliona evra, odnosno 36,8% ukupnog budžeta.

Četvoromesečni **Uvodni period** iskorišćen je za uspostavljanje upravljačkog okvira Programa, ponovnu procenu relevantnosti i održivosti Programa i potvrdu pristupa sprovođenju. Program se tokom Uvodnog perioda usredsredio na uključivanje zainteresovanih strana, te je održao 26 sastanaka sa predstavnicima/cama ključnih nacionalnih institucija i međunarodnih partnera, deset informativnih sesija na kojima se okupilo 209 učesnika/ca, a sproveo je i dva istraživanja kako bi procenio kapacitete i potvrdio kanale komunikacije sa poslovnom zajednicom, pri čemu je prikupio podatke od više od 300 ispitanika.

Napori Programa usmereni na mobilisanje zajednice i **dopiranje do ciljnih korisnika** bili su uspešni, kao što potvrđuje veliki odziv na sedam sprovedenih Poziva za dostavljanje predloga. U okviru četiri poziva u vezi sa razvojem infrastrukture i upravljanjem zemljištem je podneto 94 predloga projekata; opštine i organizacije civilnog građanskog društva su podnele 99 prijava u okviru poziva u vezi sa jačanjem socijalne kohezije; dok je 468 preduzeća Programu podnelo koncepte projekata u okviru javnog poziva za podršku mikro i malim preduzećima.

Najznačajniji napredak je ostvaren u oblasti **upravljanja zemljištem i razvoja infrastrukture**, gde je u toku sprovođenje 40 projekata. Sprovođenjem projekata će se stvoriti preduslovi za realizaciju ulaganja u industriju i inicijativa za razvoj poslovanja u vrednosti od 20 miliona evra, dok će unapređenje infrastrukture u industrijskim i poslovnim zonama omogućiti otvaranje najmanje 1.700 novih radnih mesta. Izrada 19 planova detaljne regulacije (PDR) doprineće stvaranju uslova za privlačenje investicija i razvoj novih preduzeća, rehabilitaciju braunfield lokacija i podršku obnavljanju i revitalizaciji gradova kao i revitalizaciju, očuvanje i valorizaciju prirodnog i kulturnog nasleđa. Pored toga, ključna podrška stvaranju rezervnog (engl. *back-up*) sistema za elektronsko izdavanje građevinskih dozvola doprineće sprečavanju gubitka podataka i ublažiti opasnost da nosioci javnih vlasti ne postupe u zakonom propisanim rokovima usled kvara glavnog sistema.

U okviru Programa je razvijen sveobuhvatan pristup identifikovanju projekata koji će doprineti **poboljšanju tržišnog položaja i konkurentnosti poslovnog sektora** sa ozbiljnim naglaskom na društveni uticaj i doprinosu lokalnim zajednicama. Uspešna komunikaciona kampanja izazvala je veliko interesovanje ciljnih preduzeća registrovanih u opštinama obuhvaćenim Programom. Postupak evaluacije i odabira uspostavljen je u skladu sa načelima otvorenosti i transparentnosti, responzivnosti, etičkog ponašanja, dobrog upravljanja i odgovornosti, a sproveden je efikasno i delotvorno, pri čemu je potvrdio valjanost biznis planova koje su sačinili njihovi podnosioci. Očekuje se da će u narednom kvartalu sredstva biti dodeljena više od 100 preduzeća, što će dovesti do momentalnog otvaranja 250 novih radnih mesta i mogućnosti otvaranja još 500 novih radnih mesta tokom naredne tri godine. Pored toga, skoro 100 lokalnih zajednica imaće koristi od aktivnosti društveno odgovornog poslovanja, koje će sprovesti preduzeća kojima će biti pružena podrška, a koje će obuhvatati dijapazon aktivnosti,

od rekonstrukcije i opremanja državnih škola i vrtića do pružanja podrške lokalnim organizacijama koje pomažu socijalno ugroženim grupama.

Prvi projekat pokrenut u okviru Programa potpada pod kategoriju aktivnosti usmerenih na jačanje socijalne kohezije a ima za cilj poboljšanje znanja srpskog kao maternjeg jezika 750 albanskih učenika. Ovaj projekat teži da dugoročno unapredi njihovu društveno-ekonomsku integraciju kroz bolji pristup zaposlenju, institucijama i uslugama na srpskom jeziku. Pored toga, u toku je sprovođenje 37 lokalnih infrastrukturnih projekata koji će neposredno uticati na kvalitet života više od 30.000 građana zahvaljujući unapređenju opštinske infrastrukture u vezi sa obrazovanjem, zdravstvom, socijalnom zaštitom, zaštitom životne sredine, kulturom i sportom. Štaviše, u toku je evaluacija 53 predloga projekata podnetih u okviru Poziva za dostavljanje predloga projekata za jačanje socijalne kohezije, koji bi trebalo da doprinesu realizaciji prava nacionalnih manjina, unapređenju međuetničkih odnosa i integracije nacionalnih manjina, kao i zadovoljavanju konkretnih potreba isključenih grupa u multietničkim sredinama.

Program je kontinuirano ulagao napore u **koordinaciju aktivnosti** i opsežne konsultacije sa nacionalnim akterima prilikom pripreme i sprovođenja aktivnosti. Nadležne institucije su konsultovane tokom razvoja intervencija, uključivane u razmatranje i odabir korisnika i pružale su punu podršku Programu. Na primer, Ministarstvo privrede je institucionalizovalo podršku regionalnim razvojnim agencijama (RRA) tako što je pozive za dostavljanje predloga EU PRO uvrstilo u Program standardizovanog set usluga koje RRA pružaju, čime je omogućeno pružanje pune podrške opštinama i preduzećima tokom faze izrade predloga projekata.

EU PRO je takođe sarađivao sa ostalim razvojnim programima, prvenstveno sa programom Swiss PRO koji finansira Švajcarska. EU PRO je uz pomoć stručnjaka Swiss PRO osigurao integraciju kriterijuma dobrog upravljanja u kriterijume za odabir projekata kao i unapređenje tih elemenata tokom sprovođenja. Ovaj pristup predstavlja „dodatu vrednost“ budući da će se njime unaprediti delotvornost i održivost intervencija.

Komunikacione aktivnosti bile su intenzivne. U saradnji sa Ministarstvom za evropske integracije i Delegacijom Evropske unije je kreiran celokupan vizuelni identitet, za čim je usledila izrada Strategije komunikacije i pokretanje interaktivne internet stranice i profila na društvenim mrežama. Skup na kojem je zvanično obeležen početak rada EU PRO održan je 22. maja 2018. a prisustvovalo mu je 400 učesnika/ca, uključujući ministarku za evropske integracije i šefa Delegacije Evropske unije u Srbiji. Program je kasnije podržao organizaciju četiri posete DEU Području odgovornosti. Ključni komunikacioni proizvodi obuhvataju razvoj bogatog sadržaja na internet stranici – 99 opštinskih profila, informativnih pregleda rezultata PDP, tabela projekata, strateških programskih dokumenata uključujući Strategiju komunikacije i Priručnik, i 17 saopštenja za štampu o aktivnostima Programa. Pružanje komunikacione i medijske podrške je za posledicu imalo objavljivanje rekordnih 1.000 priloga tokom poslednjeg kvartala 2018, tako da je ukupan broj pozitivnih medijskih izveštaja objavljenih tokom 2018. godine iznosio 1.800, pri čemu je njih 36% objavljeno u medijima sa nacionalnom pokrivenošću. Pored toga, Program je sproveo onlajn istraživanje, čiji rezultati daju preciznu sliku stavova javnog mnjenja o evropskim integracijama u Području odgovornosti.

Svi su uslovi ispunjeni za nastavak uspešnog rada Programa u drugoj godini sprovođenja, budući da je u toku razmatranje dodele bespovratne pomoći za sprovođenje više od 150 projekata tokom prva dva

kvartala. Rizici i izazovi se kontinuirano ocenjuju i rešavaju, čime se mogućnosti da će iskrsnuti problemi svode na najmanju moguću meru.

U ovom Izveštaju je dat prikaz napretka i rezultata, upravljačkih i koordinacionih pitanja, pretpostavki i rizika, kvaliteta i održivosti, uvid u ključne međuciljeve koje treba ostvariti u narednom izveštajnom periodu i naučene lekcije. U aneksima se čitaocima daje prilika da se detaljnije upoznaju sa nekim konkretnim aktivnostima koje je Program sproveo.

Sadržaj

Akronimi	2
Rezime	3
Pregled napretka i rezultata	6
Politički i programski kontekst	6
Napredak u ostvarivanju ciljeva	7
Rezultat 1	8
Rezultat 2	10
Rezultat 3	13
Upravljanje i koordinacija	16
Upravni odbor Programa	16
Koordinacija	17
Finansije	18
Ljudski resursi	19
Logistika	20
Bezbednost	20
Informaciono-komunikacione tehnologije	20
Imovina i inventar	21
Nabavke	21
Bespovratna pomoć	22
Izveštavanje i praćenje	22
Rizici i problemi	23
Kvalitet	24
Održivost	25
Komunikacija i vidljivost	27
Plan rada	30

Pregled napretka i rezultata

Politički i programski kontekst

Ministarstvo privrede je 2018. godine sačinilo izmene i dopune **Uredbe o utvrđivanju Programa standardizovanog seta usluga za mikro, mala i srednja preduzeća i preduzetnike** u 2018. godini koji se realizuju preko akreditovanih regionalnih razvojnih agencija¹ a koje je Vlada usvojila odlukom od 6. jula 2018. Uredba sada obuhvata pomoć u pripremi projekata za drugu fazu podnošenja predloga prilikom prijave za program bespovratne pomoći EU PRO malim i srednjim preduzećima.

Niz državnih institucija i donatorskih programa² podržava preduzetnike i preduzeća u oblastima sličnim onima obuhvaćenim EU PRO-om, što potvrđuje kako relevantnost Programa, tako i potrebu za tesnom koordinacijom aktivnosti i eventualnom optimizacijom finansijskih sredstava

Do najznačajnijih promena u državnim politikama došlo je usvajanjem **Zakona o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka**³ i **Zakona o planskom sistemu Republike Srbije**⁴ u aprilu 2018. Prvim se uređuje uspostavljanje i održavanje nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka i njime se u domaće zakonodavstvo prenosi Direktiva Evropske unije (EU) o infrastrukturi za prostorne informacije u Evropskoj zajednici (*Infrastructure for Spatial Information in the European Community*, INSPIRE). Potonji zakon ima za cilj uspostavljanje efikasnog, transparentnog i usaglašenog sistema za planiranje razvoja, koji obuhvata prostorne, regionalne, socijalne i ekonomske aspekte. Pored toga, **novousvojeni Zakon o elektronskoj upravi**⁵ trebalo bi da omogući jednostavniju, transparentniju i efikasniju komunikaciju građana, preduzeća i civilnog društva sa javnom upravom. Izmenama i dopunama **Zakona o planiranju i izgradnji**,⁶ koje su stupile na snagu u novembru 2018. godine, uveden je razvoj planskih dokumenata u elektronskom obliku.

EU PRO je ove zakone imao u vidu prilikom osmišljavanja i sprovođenja aktivnosti vezanih za upravljanje zemljištem, prvenstveno za uspostavljanje Geografskog informacionog sistema (GIS) i razvoj planske dokumentacije, kako bi obezbedio njihovu usaglašenost sa novim odredbama.

Redovni izbori za **Nacionalne savete nacionalnih manjina (NSNM)** održani su 4. novembra 2018, a na njima je 467.545 registrovanih glasača imalo priliku da izabere svoje predstavnike u jednom od 18 NSNM na neposrednim izborima, dok je četiri NSNM izabrano posredstvom elektorskih skupština. Rezultati⁷ izbora za pet NSNM⁸ od značaja za EU PRO ukazuju na promene u odnosu snaga u nekim savetima. Do najizrazitije promene je došlo u Nacionalnom savetu romske nacionalne manjine, budući da su liste dvojice ranijih predsednika, Vitomira Mihailovića i Tefika Ramadanovića, osvojile minimalni broj mandata, dok je većinu mandata osvojila stranka pod nazivom „Sveevropski romski pokret“. U

¹ Vidi <https://www.srbija.gov.rs/prikaz/326243>

² UNDP, program koji finansira Ruska Federacija, Razvojna agencija Srbije, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo privrede, programi koje finansira USAID, Evropska banka za obnovu i razvoj, itd..

³ Dostupan na: <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/zakoni/2018/2149-17.pdf>

⁴ Dostupan na: <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/zakoni/2018/2386-17.pdf>

⁵ Dostupan na: <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/zakoni/2018/164-18.pdf>

⁶ Dostupan na: <https://www.mgsi.gov.rs/cir/dokumenti/zakon-o-planiranju-i-izgradnji>

⁷ Vidi saopštenje Republike izborne komisije od 6. novembra 2018, dostupno na: <http://www.rik.parlament.gov.rs/latinica/aktivnosti-konferencije.php>

⁸ Nacionalni saveti romske, albanske, bošnjačke, vlaške i bugarske nacionalne manjine

Nacionalnom savetu bošnjačke nacionalne manjine, Sulejman Ugljanin je morao da uđe u koaliciju sa strankom svog protivnika Rasima Ljajića, kako bi očuvao kontrolu nad Savetom.⁹ Koalicija okupljena oko predsednika opštine Bujanovca izabrala je predsednika Nacionalnog saveta albanske nacionalne manjine¹⁰. Izbori za Nacionalne savete bugarske i vlaške nacionalne manjine nisu doveli do promena. Stranka predsednika opštine Bosilegrada osvojila je najveći broj glasova i dodatno konsolidovala svoj položaj u Nacionalnom savetu bugarske nacionalne manjine, dok je stranka „Vlasi za Srbiju“ osvojila najveći broj mandata u Nacionalnom savetu vlaške nacionalne manjine.

Budući da je PDP za jačanje socijalne kohezije, koji se usredsređuje na pitanja nacionalnih manjina, trebalo da bude raspisan u vreme izbora, Program je odlučio da objavljivanje PDP odloži za nedelju dana kako bi izbegao njegovo preklapanje sa izborima.

Nacrt zakona o socijalnom preduzetništvu, čije je usvajanje najavljivano nekoliko godina, trebalo je ući u skupštinsku proceduru i bude usvojeno do kraja godine, nakon javne rasprave koja je trajala do kraja novembra 2018. Međutim, Nacrt zakona je naišao na brojne kritike, naročito civilnog društva. OCD su izjavile¹¹ da bi njegovo usvajanje za posledicu imalo isključivanje većine postojećih socijalnih preduzeća, kao što su udruženja i zadruge, iz buduće zakonske regulative. Zatražile su poboljšanje teksta Nacrta jer tvrde da se u njemu predloženi pojam ograničava isključivo na „radnu integraciju“, zanemarujući, između ostalog, njegovu socijalnu dimenziju, što je suprotno praksi većine evropskih zemalja, kao i postojećoj praksi u Srbiji.

Imajući u vidu da je u PDP za jačanje socijalne kohezije predviđena podrška aktivnostima socijalnog preduzetništva, Program će razmotriti prilagođavanje svojih daljih aktivnosti mogućim promenama pravnog okvira, a istovremeno će tražiti prilike da ukaže na manjkavosti predloženog akta.

Napredak u ostvarivanju ciljeva

Potpune predloge projekata koji imaju za cilj **poboljšanje tržišnog položaja i konkurentnosti poslovnog sektora** u manje razvijenim područjima podneo je 191 preduzetnik i mikro i mala preduzeća, čiji su koncepti projekata pozitivno ocenjeni¹². Očekivani rezultati obuhvataju poboljšanu konkurentnost preduzeća korisnika kroz jačanje njihovog tržišnog potencijala i povećanje doprinosa lancu vrednosti, dok će lokalne zajednice imati koristi od otvaranja barem po jednog novog radnog mesta po korisniku, povećanih (lokalnih) poreza na dohodak i konkretnih aktivnosti u oblasti društveno odgovornog poslovanja.

Sprovođenje aktivnosti vezanih za **razvoj infrastrukture i upravljanje zemljištem** je napredovalo. Sprovođenjem 40 projekata koji podrazumevaju realizaciju i izradu projekata za ekonomske infrastrukturne projekte i razvoj planova detaljne regulacije će se unaprediti planski i tehnički uslovi za realizaciju investicija i stvoriti preduslovi za investicije procenjene na 20 miliona evra. Naime, sprovođenjem infrastrukturnih projekata bi trebalo da se stvore preduslovi za realizaciju ulaganja u industriju i inicijativa za razvoj poslovanja; unaprede planski i tehnički uslovi za realizaciju investicija; i

⁹ Vidi: <https://www.blic.rs/komentar/politika/ugljanin-prepustio-bosnjacko-nacionalno-vece-dzudzu/h8ftnjv>, 23. novembar 2018.

¹⁰ Vidi: <http://rs.n1info.com/Vesti/a439031/Ragmi-Mustafa-iz-PDD-predsednik-Nacionalnog-saveta-Albanaca.html>, 26. novembar 2018

¹¹ Vidi: <https://solidarnaekonomija.rs/aktuelnosti/nacrt-zakona-ne-prepoznaje-preduzeca-koja-zaposljavaju-10-000-ljudi/>, 14. novembar 2018.

¹² Program je nakon evaluacije 468 podnetih koncepata projekata pozvao 215 MMP koja su ušla u uži izbor da podnesu potpune predloge projekata. Njih 191 je to učinilo.

omogućiti širenje postojećih preduzeća i valorizacija potencijala turističkog i kulturnog nasleđa, čime će se stvoriti uslovi za otvaranje 1.700 novih radnih mesta. Trideset i sedam projekata usmerenih na razvoj lokalne infrastrukture, za koje su odobrena sredstva, takođe imaju za cilj rešavanje socijalnih pitanja i poboljšanje uslova rada u školama, vrtićima, i sportskim i ustanovama kulture, kao i unapređenje uslova života putem razvoja komunalne infrastrukture. Više od 52.000 građana će neposredno imati koristi od ovih aktivnosti.

Pored toga, Program je pružio neposrednu podršku Ministarstvu građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture (MGSI) u nabavci rezervnog (engl. *back-up*) **systema za elektronsko izdavanje građevinskih dozvola**, čime se obezbeđuje stabilnost sistema, što će za posledicu imati pružanje kvalitetnih usluga investitorima.

Program je objavio PDP za **jačanje socijalne kohezije i inkluzije** u 32 multietničke opštine radi unapređenja društveno-ekonomskog položaja najugroženijih građana i pospešivanja integracije nacionalnih manjina. Imajući u vidu činjenicu da su neki regioni, u kojima nacionalne manjine čine većinu stanovništva, i dalje najnerazvijeniji, očekuje se da će ova inicijativa u dugom roku doprineti smanjenju postojećeg jaza, pri čemu će od nje neposredne koristi imati najmanje 3.000 korisnika.

U oblasti jačanja socijalne kohezije se sprovodi i aktivnost poboljšanja znanja srpskog jezika 750 albanskih učenika. Očekivanja su da će se time dugoročno unaprediti njihova društveno-ekonomska integracija, jer će imati bolji pristup zaposlenju, institucijama i uslugama na srpskom jeziku.

Rezultat 1

Poboljšana tehnološka struktura MSP i njihova sposobnost da povećaju svoj udeo u tržištu

Preliminarni rezultati Javnog poziva za podnošenje predloga projekata za nabavku i uvođenje usluga za preduzetnike, mikro i mala preduzeća¹³ ukazuju na to da će odmah biti otvoreno 250 novih radnih mesta a da će tokom naredne tri godine biti otvoreno još 500. Pored toga, skoro 100 lokalnih zajednica će imati koristi od aktivnosti u vezi sa društveno odgovornim poslovanjem, koje će sprovoditi preduzeća kojima je pružena podrška, a koje će obuhvatati obnovu i opremanje državnih škola i vrtića, kao i pružanje podrške lokalnim organizacijama koje pomažu socijalno ugroženim grupama. Ova aktivnost će doprineti poboljšanju proizvodnih procesa i kvaliteta proizvoda MMP kojima će biti pružena podrška, čime će se unaprediti njihova konkurentnost i na domaćem i na stranom tržištu. Godišnje povećanje prihoda projektovano je na više od 8,4 miliona evra (odnosno 32% u proseku po MMP korisniku). Očekuje se da će sprovođenje ove aktivnosti dovesti do povećanja izvoza bar trideset preduzeća a projekcije su da će se izvoz tokom trogodišnjeg perioda ukupno povećati za šest miliona evra – skoro duplo u odnosu na izvoz registrovan u 2017. Pored toga, modernizacijom opreme se ojačava svest i stvaraju preduslovi za uvođenje međunarodnih standarda bezbednosti i kvaliteta hrane.

Aktivnosti

¹³ Ovaj PDP je bio otvoren od maja do oktobra 2018, a dostupan je na <https://www.eupro.org.rs/ktext/javni-poziv-za-podnosenje-predloga-projekata-za-nabavku-opreme>

1.1 Program bespovratne pomoći za MSP

PDP za nabavku i uvođenje usluga za preduzetnike, mikro i mala preduzeća (MMP) sačinjen je u konsultacijama sa Ministarstvom privrede (MP) i Razvojnoum agencijom Srbije (RAS), pri čemu su uzete u obzir i druge mogućnosti koje preduzetnicima i preduzećima nude ostali razvojni programi. On ima za cilj da pruži podršku preduzetnicima i preduzećima tokom drugog investicionog ciklusa (preduzećima registrovanim između 2013. i 2017. godine) i prvenstveno je usmeren na preduzeća registrovana za proizvodnju i pružanje manjeg obima usluga.

Postupak prijavljivanja, koji se sastoji od dve faze, pokrenut je 22. maja 2018. nakon što je 19. maja 2018. Upravni odbor Programa formalno odobrio ovaj PDP. Program je u okviru napora uloženi u promovisanje PDP u junu 2018. organizovao 14 informativnih sesija. EU PRO je takođe sproveo informativnu kampanju, koja je obuhvatala izradu promotivnog, štampanog, materijala, uključujući postere i brošure, kao i video i audio materijala korišćenog za promovisanje PDP preko komunikacionih kanala MP, RAS, lokalnih samouprava (LSU), regionalnih razvojnih agencija (RRA) i ostalih organizacija za podršku preduzećima (OPP); plasiranje medijskih reklama na najpopularnijim internet portalima i nacionalnim radio i lokalnim i regionalnim TV stanicama: opsežnu kampanju na Fejsbuku i neposrednu distribuciju materijala 99 lokalnih samouprava i deset RRA.

Komisija za evaluaciju formirana je u skladu sa procedurama UNOPS-a, a činilo ju je deset članova sa pravom glasa, uključujući predsednika, tri sekretara bez prava glasa, kao i četiri posmatrača iz MP i RAS bez prava glasa. Komisija je proces evaluacije sproveda u skladu sa Smernicama, a shodno kriterijumima za evaluaciju određenim u PDP.

Evaluacija 468 koncepata projekata koje su podnela MMP iz 79 LSU okončana je u avgustu 2018. godine. Tokom procesa skrininga je odmah odbačeno 19 prijava – 10 jer su podnete nakon isteka propisanog roka a devet zbog nepotpune dokumentacije, te je Komisija razmotrila da li preostalih 449 podnetih koncepata ispunjava uslove. Prva faza provere ispunjenosti uslova obuhvatila je procenu informacija dostupnih u toj fazi, uključujući: (1) mesto registrovanja, (2) datum osnivanja, (3) vlasničku strukturu, (4) delatnost, (5) period blokade računa u banci, ukoliko je do nje došlo, kao i (6) neto zaradu na kraju 2017. Usled neispunjavanja uslova odbačeno je 47 prijava, dok je preostalih 383 podvrgnuto tehničkoj evaluaciji. Od njih 383, Komisija je preporučila da 215 MMP iz 63 LSU, koja su prešla utvrđeni prag, učestvuju u drugoj fazi procesa prijavljivanja.

Program je organizovao pet radionica za 215 MMP koja su ušla u uži izbor, na kojima im je podrobno opisan postupak prijavljivanja, potrebna dokumentacija i kriterijumi u drugoj fazi PDP. Budući da je Ministarstvo privrede uvrstilo podršku MMP u pripremi dokumentacije za Program EU PRO u Program standardizovanog seta usluga koje pružaju RRA, Program je 17. septembra organizovao jednodnevni orijentacioni sastanak sa predstavnicima RRA radi jačanja njihovih kapaciteta da pružaju pomoć preduzećima.

U toku je tehnička evaluacija 191 potpunog predloga projekata podnetog tokom druge faze postupka. Vrednost podnetih predloga projekata iznosi 5,5 miliona evra, od čega bi Program trebalo da obezbedi 3,6 miliona. Tokom skrininga ispunjenosti uslova je utvrđeno da 11 predloga projekata ne zadovoljava

uslove¹⁴, dok je njih 66% prešlo utvrđeni prag¹⁵ za tehničku evaluaciju i terenske posete, koje su sprovedene u novembru i decembru.

1.2 Podrška organizacijama za podršku preduzećima (OPP)

EU PRO je nastavio da se konsultuje sa zainteresovanim stranama, prvenstveno RRA, ali i Privrednom komorom i ostalim donatorskim programima, kako bi prikupio informacije za izradu PDP za organizacije za podršku preduzećima (OPP). Tokom konsultacija je potvrđen značaj jačanja upravljačkih i operativnih kapaciteta preduzeća u oblasti strateškog planiranja, marketinga, istraživanja tržišta, upravljanja ljudskim resursima i korišćenja informacionih i komunikacionih tehnologija u poslovanju, kao i umrežavanja sa ostalim preduzećima u zemlji i regionu. Program će ovaj PDP predstaviti UOP tokom prvog kvartala 2019. godine.

Rezultat 2

Poboljšani uslovi za poslovanje kroz efikasnije pružanje administrativnih usluga, bolje upravljanje zemljištem i specifična ulaganja malog obima u infrastrukturu

Podrška Ministarstvu građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture (MGSI) u uspostavljanju zasad nepostojećeg rezervnog servera za elektronsko izdavanje građevinskih dozvola umanjice mogućnost gubitka podataka i opasnost da nosioci javnih vlasti ne postupaju u zakonom propisanim rokovima usled kvara glavnog sistema. Postojanjem rezervnog servera će se takođe obezbediti rad sistema ako glavni server iz bilo kog razloga ne funkcioniše. Time će se eliminisati opasnost da sistem ne radi duže od četiri sata, kao što se nekoliko puta dogodilo tokom 2017. i 2018. godine. Stabilni sistem za izdavanje građevinskih dozvola vlastima omogućuje da efikasno odgovaraju na zahteve investitora te doprinosi povećanju konkurentnosti i ulaganja.

Interesovanje LSU obuhvaćenih Programom za dva PDP u vezi sa ekonomskom infrastrukturom bilo je zadovoljavajuće, te je smanjena potreba za novim ciklusima nakon što sva raspoloživa sredstva budu iscrpljena. Nakon evaluacije 61 predloga projekata u okviru PDP za izradu planova detaljne regulacije (PDR) i izvođačkih projekata za ekonomsku infrastrukturu, odobrena je podrška 40 projekata, za koje je u okviru Programa izdvojeno 5.106,345 evra. Sprovedenjem ovih projekata stvorice se mogućnost za realizaciju ulaganja u industriju ili inicijativa za razvoj poslovanja u vrednosti od 20 miliona kroz izradu projekata i omogućiti proširenje postojećih i pokretanje novih preduzeća zahvaljujući boljoj infrastrukturi u poslovnim zonama.

Izrada 19 PDR doprineće stvaranju uslova za privlačenje investicija i razvoj novih preduzeća, rehabilitaciju braunfield lokacija i podršku obnavljanju i revitalizaciji gradova kao i za revitalizaciju, očuvanje i valorizaciju prirodnog i kulturnog nasleđa. Podrškom Programa izradi 12 projekata stvorice se tehnički uslovi za izgradnju ili rekonstrukciju javne komunalne infrastrukture u poslovnim područjima i na grinfild i braunfield lokacijama, kao i za izgradnju i rekonstrukciju objekata za poslovnu

¹⁴ Uglavnom iz finansijskih razloga (negativni bilans, neplaćeni porezi), pravnih razloga (osuda za krivično delo) ili zbog nepotpune dokumentacije.

¹⁵ Prag utvrđen za tehničku evaluaciju potpunih predloga projekata u PDP bio je 70 od maksimalnih 100 poena. Shodno Smernicama za evaluaciju, dva od tri evaluatora sprovede tehničku evaluaciju pre terenske posete a terenska poseta se organizuje ako je bar jedan evaluator projektu dodelio više od 70 poena.

podršku. Sprovedenjem devet ekonomskih infrastrukturnih projekata omogućiće se ili poboljšati funkcionisanje industrijskih zona, tehnoloških parkova, biznis inkubatora i infrastrukture koja doprinosi razvoju turističkih destinacija, uključujući banje.

Bespovratna pomoć dodeljena u okviru PDP za uvođenje i razvoj geografskih informacionih sistema (GIS) biće usmerena na podršku LSU u digitalizaciji i unapređenju kvaliteta geoprostornih podataka i stvaranju mehanizama za unapređenje institucionalnih, tehničkih i kadrovskih kapaciteta za razvoj i upravljanje geoprostornim podacima, što će pak omogućiti LSU da pružaju precizne informacije preduzećima i investitorima o mogućnostima razvoja poslovanja. To će za rezultat imati unapređenje efikasnosti i delotvornosti LSU korisnica i njihovo unapređenje postupka donošenja odluka utemeljenih na činjenicama.

Aktivnosti

2.1.1 Poboljšanje upravljanja zemljištem kroz razvoj GIS i poboljšan pristup geoprostornim podacima

Program je u maju 2018. na osnovu konsultacija sa Ministarstvom građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture (MGSI) tokom Uvodnog perioda i Analize elektronskog sistema za izdavanje građevinskih dozvola¹⁶ sačinio predlog za nabavku hardverskih i softverskih komponenti¹⁷ radi uspostavljanja trenutno nepostojećeg rezervnog sistema za elektronsko izdavanje građevinskih dozvola. Nakon što je UOP odobrio predlog 4. juna¹⁸, Program je 29. juna 2018. raspisao tender za nabavku IKT opreme¹⁹. Vrednost nabavke opreme i njenog instaliranja bila je procenjena na 265.000 evra. Program je u avgustu 2018. sklopio ugovor sa jednim preduzećem o nabavci IKT opreme i hardverskih i softverskih komponenti. Ukupna vrednost opreme, njenog instaliranja i licenciranja iznosila je 217.000 evra. Oprema je instalirana i predana sistem operatorima u MGSI u oktobru 2018.

EU PRO je u konsultacijama sa MGSI i saglasno Programskom dokumentu (PD) u kojem se predviđa podrška Programa uvođenju elektronskog sistema za izradu planske dokumentacije u Srbiji, sačinio Koncept sa Opisom poslova i zadataka (OPZ) za izradu studije u kojoj će se definisati neophodni uslovi za uspostavljanje takvog sistema a potom omogućiti digitalizacija postupaka prostornog planiranja.²⁰ Koncept studije je predstavljen UOP u septembru 2018. godine. Saglasno preporuci UOP, Program je iskoristio vreme do usvajanja izmena i dopuna Zakona o planiranju i izgradnji u novembru 2018. kako bi dodatno razradio Koncept studije, koji će ponovo biti podnet UOP na razmatranje u januaru 2018.

EU PRO je tokom drugog kvartala 2018. sačinio PDP za uvođenje i razvoj GIS shodno odredbama Zakona o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka. UOP je u septembru 2018. odobrio objavljivanje PDP, koji je bio otvoren do 30. decembra 2018. Program, koji ima 1,2 miliona evra na raspolaganju za

¹⁶ Ova je Analiza sprovedena zahvaljujući podršci Svetske banke a u partnerstvu sa MGSI, Agencijom za privredne registre (APR) i Nacionalnom alijansom za lokalni ekonomski razvoj (*National Alliance for Local Economic Development*, NALED)

¹⁷ Koncept o elektronskim dozvolama je dostupan u Programu.

¹⁸ UOP je u načelu odobrio predloge na sastanku 4. juna, a elektronski pregled dodatne dokumentacije koju je zatražio okončan je 27. juna 2018. Budući da nije bilo dodatnih zahteva za pojašnjenjem, smatralo se da je ovaj predlog, shodno odluci UOP, konačno odobren.

¹⁹ Tender je dostupan na: <http://eupro.org.rs/ktxt/esourcing-obavestenje-tender-itb-2018-5052>

²⁰ Izrada studije počiva na Zakonu o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka, u kojem se geoprostorni podaci razvrstani u tri grupe

ovu aktivnost, će pružiti podršku LSU u prikupljanju i digitalizaciji geoprostornih podataka, unapređenju kvaliteta i povećanju kvantiteta geoprostornih informacija. Podstiču se projekti dve ili više partnerske LSU.

Program je u cilju promovisanja PDP i obezbeđivanja boljeg razumevanja GIS održao osam regionalnih informativnih sesija i osnovnu obuku u GIS za 99 LSU u periodu od 20. novembra do 14. decembra 2018. U sesijama kombinovanim sa obukom je učestvovalo 157 učesnika (57 ženskog i 100 muškog pola) iz 69 od 99 LSU, kao i šest od deset pozvanih RRA. Informativne sesije su ocenjene kao odlične ili dobre od strane 91% učesnika, a svi učesnici su smatrali da su informacije koje su dobili relevantne. Kada je reč o osnovnoj obuci u GIS, učesnici su naveli da su znanje i veštine koje su stekli tokom ove obuke veoma korisni i da će njihova primena biti veoma korisna. Ovaj deo informativnih sesija ocenjen je sa 4,3 od mogućih 5,0.²¹

2.1.2 Izrada urbanističkih planova koji se odnose na privredni razvoj

PDP za izradu PDR je sačinjen a UOP ga je odobrio u aprilu 2018. PDP, za koji je ukupno opredeljeno 750.000 evra, objavljen je 25. aprila 2018. i bio je otvoren do 11. juna 2018. godine.²² Program je u cilju promovisanja PDP održao informativne sesije za 99 LSU od 8. do 18. maja 2018, kojima je prisustvovalo 259 učesnika (160 žena i 99 muškaraca) iz 84 od 99 LSU i devet od deset pozvanih RRA. Devedeset i tri odsto učesnika je informativne sesije okvalifikovalo kao odlične a svi učesnici su informacije koje su dobili ocenili kao relevantne.²³

LSU su Programu podnele 28 prijava. Komisija za evaluaciju, u čijem su radu učestvovali predstavnici MGSI u svojstvu posmatrača, je evaluaciju okončala u avgustu 2018. a UOP je 13. septembra 2018. odobrio podršku 19 predloga projekata koje je ona preporučila. Ukupna vrednost projekata iznosi 345.590 evra, pri čemu za njihovo sprovođenje Program treba da izdvoji 255.274 evra (73%), dok LSU treba da sufinansiraju preostalih 92.516 evra. Devet PDR²⁴ odnose se na uređenje industrijskih i proizvodnih grinfild i braunfild lokacija, četiri PDR²⁵ odnose se na uređenje zaštićenih prirodnih i kulturnih lokacija, dok se šest PDR²⁶ odnose na uređenje područja sa turističkim potencijalom. Program je u oktobru 2018. potpisao sporazume o bespovratnoj pomoći sa LSU kojima su dodeljena sredstva a sprovođenje projekata je u toku.

2.1.3 Razvoj projektno-tehničke dokumentacije za projekte koji doprinose privrednom razvoju

PDP za izradu tehničke dokumentacije za projekte koji doprinose privrednom razvoju sačinjen je na osnovu Programskog dokumenta. Po odobrenju UOP, ovaj PDP, za koji je opredeljeno ukupno 300.000 evra, objavljen je 25. aprila 2018. Bilo je predviđeno da će PDP biti otvoren 12 meseci, pri čemu je 11. jun 2018. određen kao prvi datum za potvrdu i evaluaciju prijava.²⁷

²¹ Izveštaj sa informativnih sesija o PDP za GIS dostupan je u Aneksu II, Prilog 2.1

²² PDP je dostupan na: <http://eupro.org.rs/ktxt/open-call-for-proposals-for-formulation-of-detailed-regulation-plans>.

²³ Na ovim informativnim sesijama su takođe promovisani ostali PDP koji se odnose na infrastrukturu. Izveštaj sa tih informativnih sesija dostupan je u Aneksu II, Prilog 2.2

²⁴ Pirot, Vlasotince, Rača, Merošina, Raška, Topola, Dimitrovgrad, Kraljevo i Kučevo

²⁵ Majdanpek, Leskovac, Aranđelovac i Užice

²⁶ Velika Plana, Zaječar, Blace, Čajetina, Veliko Gradište i Surdulica

²⁷ PDP je dostupan na: <https://www.eupro.org.rs/ktxt/javni-poziv-za-podnosenje-predloga-za-izradu-izvodackih-projekata-za-ekonomsku-infrastrukturu>

Ovaj PDP je promovisan zajedno sa ostalim PDP vezanim za ostale infrastrukturne projekte, tokom zajedničkih informativnih sesija održanih od 8. do 18. maja 2018. Program je već do 11. juna 2018. primio 18 prijava a Komisija za evaluaciju je okončala rad u avgustu 2018. UOP je 13. septembra 2018. na osnovu preporuke Komisije odobrio sredstva za sprovođenje 12 projekata. Šest projekata se odnosi na infrastrukturu u industrijskim zonama,²⁸ tri projekta se odnose na biznis inkubatore, startap centre i poljoprivrednu infrastrukturu (sistem za navodnjavanje)²⁹ a tri projekta na IT parkove, izložbene centre i centre za obuku.³⁰ Ukupna vrednost ovih projekata je 405.586 evra, pri čemu doprinos Programa iznosi 274.695 evra (68%), dok LSU učestvuju u sufinansiranju sa 130.891 evra (32%). Sva sredstva opredeljena za projekte shodno ovom javnom pozivu su utrošena. Program je u oktobru 2018. potpisao sporazume o bespovratnoj pomoći sa LSU kojima je ona dodeljena a sprovođenje projekata je u toku.

2.2 Razvoj/poboljšanje infrastrukture manjeg obima koja ima ekonomski uticaj na lokalnom nivou

EU PRO je sačinio PDP za ekonomsku infrastrukturu uzevši u obzir okvir Programa i mišljenja RAS, Ministarstva privrede, Ministarstva za evropske integracije i ostalih zainteresovanih strana. PDP, za koji je opredeljeno 3,7 miliona evra, objavljen je 25. aprila 2018, nakon što ga je odobrio UOP. Bilo je predviđeno da PDP bude otvoren 24 meseca, pri čemu je 11. jun 2018. određen kao prvi datum za potvrdu i evaluaciju prijave.³¹ Ovaj PDP je promovisan zajedno sa ostalim PDP vezanim za infrastrukturne projekte, tokom zajedničkih informativnih sesija održanih od 8. do 18. maja 2018. Program je već do 11. juna 2018. primio 15 prijava a Komisija za evaluaciju je okončala rad u avgustu 2018. Na osnovu njenih preporuka, UOP je 13. septembra 2018. odobrio finansiranje devet projekata. Njih osam se odnosi na izgradnju u industrijskoj zoni,³² dok će sprovođenje jednog projekta u Sokobanji dovesti do unapređenja uslova za poboljšanje turističke ponude. Ukupna vrednost projekata iznosi 5.481.771 evra, pri čemu doprinos Programa iznosi 4.576.380 evra, dok LSU učestvuju u sufinansiranju sa 905.391 evra (17%). UOP je odobrio povećanje početnog iznosa od 3.7 miliona evra predviđenog za ovu aktivnost s obzirom na veliko interesovanje LSU³³ i broj pozitivno ocenjenih projekata. Program je u novembru 2018. potpisao sporazume o bespovratnoj pomoći sa LSU kojima je ona dodeljena a sprovođenje projekata je otpočelo.

Rezultat 3

Bolja socijalna kohezija i unapređeni uslovi života kroz poboljšanje javne infrastrukture manjeg obima i unapređenje društvenih odnosa

Zahvaljujući PDP za lokalnu infrastrukturu, biće sprovedeno 37 projekata ukupne vrednosti od 4.494.303 evra kojima će se poboljšati opštinska infrastruktura u vezi sa obrazovanjem, zdravstvom, socijalnom zaštitom, zaštitom životne sredine, kulturom i sportom i ostvariti pozitivan uticaj na kvalitet života građana. Unaprediće se energetska efikasnost šest škola i vrtića, čime će se poboljšati uslovi za

²⁸ Bela Palanka, Kraljevo, Doljevac, Smederevo, Kragujevac i Vladičin Han

²⁹ Kučevo, Knjaževac i Topola

³⁰ Čačak, Nič i Vranje

³¹ PDP je dostupan na: <https://www.eupro.org.rs/ktext/javni-poziv-za-podnosenje-predloga-za-ekonomske-infrastrukturne-projekte>

³² Smederevo, Bojnik, Paraćin, Šabac, Kragujevac, Svilajnac, Užice i Priboj

³³ Programu je u okviru ovog PDP podneto 15 predloga projekata, čija ukupna vrednost premašuje 6,8 miliona evra.

obrazovanje 2.500 učenika, dok će unapređenje energetske efikasnosti u dve zdravstvene i socijalne ustanove dovesti do poboljšanja usluga koje one pružaju 9.700 pacijenata/korisnika na godišnjem nivou. Komunalne usluge: vodosnabdevanje, kanalizacija i ulična rasveta će biti poboljšane za 21.000 građana u deset LSU. Sprovedenjem 19 projekata će se poboljšati uslovi za sportske i kulturne aktivnosti u LSU, na primer u Užicu, gde će unapređena energetska efikasnost u zgradi pozorišta ovoj vodećoj kulturnoj ustanovi u Zapadnoj Srbiji, koja je svake godine domaćin 40 događaja i koju poseti 20.000 ljudi, omogućiti da umetnicima i publici obezbedi bolje uslove.

Ostvaren je napredak u sprovođenju aktivnosti EU PRO usmerenih na jačanje socijalne kohezije. Program je objavio PDP radi podrške projektima koji doprinose ostvarivanju prava nacionalnih manjina, unapređenju međuetničkog razumevanja i rešavanju konkretnih potreba isključenih grupa u multietničkim zajednicama. Očekuje se da će u sklopu ove intervencije biti omogućeno finansiranje do 25 projekata koji će doprineti socijalnoj koheziji, pri čemu će, saglasno cilju EU PRO, ekonomsko osnaživanje predstavljati jednu od ključnih tematskih oblasti.

Projekat poboljšanja znanja srpskog kao nematernjeg jezika u osnovnim školama u Bujanovcu i Preševu je pokrenut i njegovo sprovođenje napreduje. Njime će se omogućiti bolje vladanje srpskim jezikom 750 albanskih učenika, što će olakšati njihovu društvenu integraciju i buduće poslovne i mogućnosti za sticanje višeg obrazovanja.

Aktivnosti vezane za socijalnu koheziju imaju važnu stratešku dimenziju: putem sprovođenja prioritarnih projekata na lokalnom nivou, Program treba da doprinese naporima koje Vlada ulaže u realizaciju Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, Strategije za socijalno uključivanje Roma i Romkinja i šire, Akcionog plana za Poglavlje 23.

Aktivnosti

3.1 Podrška projektima za poboljšanje uslova života i kvaliteta javne infrastrukture u opštinama

PDP za lokalne infrastrukturne projekte koji imaju za cilj unapređenje obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, zaštite životne sredine, vodosnabdevanja i upravljanja otpadom, sportskih i objekata kulture sačinjen je u martu 2018, pri čemu su uzeti u obzir komentari Stalne konferencije gradova i opština (SKGO) i Kancelarije za upravljanje javnim ulaganjima (PIMO). Ovaj PDP je objavljen 25. aprila nakon što ga je odobrio UOP i zatvoren je 29. juna 2018.³⁴ Indikativna vrednost poziva iznosila je 5.25 miliona evra. PDP je promovisan zajedno sa ostalim PDP u vezi sa infrastrukturnim projektima, tokom zajedničkih informativnih sesija održanih od 8. do 18. maja 2018.

Programu je dostavljeno 46 prijava. Njihova evaluacija je otpočela u julu i okončana je u septembru 2018. Predstavnik PIMO je učestvovao u evaluaciji predloga u svojstvu posmatrača. UOP je 13. septembra 2018. odobrio finansiranje 37 projekata, u vrednosti od ukupno 6.151.532 evra, pri čemu je Program izdvojio 4.494.303 evra (73%) dok LSU sufinansiraju njihovo sprovođenje sa 1.657.228

³⁴ Poziv je dostupan na <http://eupro.org.rs/kttext/open-call-for-proposals-for-economic-infrastructure-projects>

(27%) evra. Sprovedenjem 19 projekata će se stvoriti bolji uslovi za sportske i kulturne aktivnost u LSU³⁵, sprovođenje deset projekata će za rezultat imati poboljšanje komunalne infrastrukture,³⁶ uslovi rada i energetska efikasnost biće poboljšani u šest škola i vrtića,³⁷ dok će uslovi za pružanje usluga građanima biti unapređeni u dve socijalne i zdravstvene ustanove. Program je u oktobru 2018 potpisao sporazume o bespovratnoj pomoći sa LSU kojima je ona dodeljena a sprovođenje projekata je u toku.

3.2 Podrška projektima kojima se unapređuje međuetnički dijalog i saradnja, poboljšava socijalna kohezija i socijalna integracija u multietničkim zajednicama

EU PRO se konsultovao sa nacionalnim partnerima u cilju utvrđivanja prioriternih projekata za unapređenje socijalne kohezije. Koordinaciono telo za Preševu, Bujanovac i Medveđu (KT) je potvrdilo da nastavak **projekta poboljšanja znanja srpskog kao nematernjeg jezika albanskih učenika**, koji je podržan u okviru Programa koji je prethodio EU PRO, predstavlja jedan od prioriteta multietničkih zajednica na jugu Srbije. Predlog za nastavak ove intervencije su sačinili EU PRO i KT a UOP ga je odobrio u junu 2018.

Ova intervencija podrazumeva angažovanje šest asistenata u nastavi u školskoj 2018/2019. godini, koji pružaju podršku devet nastavnika srpskog kao nematernjeg jezika u četiri osnovne škole u Bujanovcu i Preševu³⁸. Vrednost ovog projekta, čije je sprovođenje otpočelo u avgustu 2018. nakon odabira pružaoca usluge³⁹ u javnom tenderskom postupku, iznosi 8.571.036 RSD. Sprovođenje ove aktivnosti napreduje u skladu sa planom a njome je obuhvaćeno 750 učenika. Prvo testiranje znanja srpskog učenika organizovano je u novembru⁴⁰.

EU PRO je na osnovu Programskog dokumenta i zaključaka nakon konsultacija sa nadležnim institucijama, uključujući KT, Kancelariju za ljudska i manjinska prava (KLJMP) i Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja (MPNTR) sačinio **PDP za jačanje socijalne kohezije u multietničkim opštinama**.

Ovaj PDP osmišljen je sa ciljem da doprinese ostvarivanju prava nacionalnih manjina, unapređenju međuetničkog razumevanja i odnosa, boljoj integraciji nacionalnih manjina i rešavanju konkretnih potreba isključenih grupa u multietničkim sredinama. Po preporuci UOP i uz njegovo odobrenje u septembru 2018, u PDP su u uključeni kriterijumi koji za cilj imaju da pruže podršku migrantima i

³⁵ Golubac, Vladičin Han, Bela Palanka, Prijepolje, Surdulica, Užice, Knjaževac, Babušnica, Dimitrovgrad, Šabac, Rekovac, Kraljevo, Kragujevac, Čajetina, Požega, Priboj, Ljubovija, Batočina i Svilajnac

³⁶ Raška, Aleksinac, Trgovište, Kuršumlija, Bosilegrad, Kučevo, Doljevac, Bujanovac, Valjevo i Boljevac

³⁷ Merošina, Leskovac, Sjenica, Prokuplje, Velika Plana i Smederevo.

³⁸ Opis poslova i zadataka za angažovanje i praćenje asistenata u nastavi srpskog kao nematernjeg jezika u odabranim osnovnim školama u Bujanovcu i Preševu dostupan je u Aneksu III, Prilog 3.1

³⁹ NVO Grupa 484

⁴⁰ Više u Aneksu III, Prilog 3.2 – Uvodni i izveštaji o napretku Grupe 484

izbeglicama. PDP je namenjen 32 opštine⁴¹ sa multietničkim sastavom stanovništva prema Zakonu o lokalnoj samoupravi⁴² i relevantnim podacima Popisa stanovništva.

PDP je objavljen⁴³ 22. oktobra i bio je otvoren do 5. decembra 2018, a za ovu aktivnost je ukupno izdvojeno 400.000 evra. Radi promovisanja ovog PDP je organizovano šest informativnih sesija, kojima je prisustvovalo 170 predstavnika (73 žena i 97 muškaraca) civilnog i javnog sektora⁴⁴ iz 28⁴⁵ opština, koji su pozitivno ocenili njihov kvalitet.

Ukupno je dostavljeno 53 predloga projekata, dok je u PDP predviđena dodela bespovratne pomoći za najviše 25 projekata OCD i LSU, u vrednosti do 30.000 evra za projekte u Partiji 1 (za međuopštinske projekte) i do 15.000 evra za projekte u Partiji 2 (za pojedinačne opštinske projekte). U toku je administrativni skrining prijava, koji bi trebalo da se okonča do kraja godine, nakon čega će otpočeti evaluacija predloga projekata.

Početak aprila je otpočela izrada predloga projekta za unapređenje inkluzivnog obrazovanja primenom svetski priznate metodologije „El sistema“. Uskoro je odlučeno da se izrada predloga suspenduje, nakon što je glavni projektni partner, muzička škola u Vranju, izrazila zabrinutost u pogledu saradnje sa vodećom organizacijom, NVO Music Art Project, zbog problema sa njenom upravom.

Upravljanje i koordinacija

Upravni odbor Programa

Upravni odbor Programa (UOP)⁴⁶ formiran je tokom uvodnog perioda a čine ga predstavnici:

- Ministarstva za evropske integracije (UOP-om predsedava pomoćnik ministra),
- Ministarstva privrede (MP),
- Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture (MGSI),
- Razvojne agencije Srbije (RAS),
- Kancelarije za upravljanje javnim ulaganjima (PIMO),
- Stalne konferencije gradova i opština (SKGO), i
- Delegacije Evropske unije (DEU).

⁴¹ Babušnica, Bela Palanka, Bojnik, Boljevac, Bor, Bosilegrad, Bujanovac, Vladičin Han, Vranje, Golubac, Dimitrovgrad, Doljevac, Žagubica, Žitorađa, Koceljeva, Kučevo, Lajkovac, Lebane, Leskovac, Majdanpek, Medveđa, Merošina, Negotin, Novi Pazar, Petrovac na Mlavi, Požarevac, Preševo, Priboj, Prijepolje, Sjenica, Surdulica i Tutin

⁴² U smislu ovog Zakona, nacionalno mešovitim LSU smatraju se one u kojima pripadnici jedne nacionalne manjine čine više od 5% od ukupnog broja stanovnika ili svih nacionalnih manjina čine više od 10% od ukupnog broja stanovnika prema poslednjem popisu stanovništva..

⁴³ Ovaj PDP je dostupan na: <https://www.eupro.org.rs/ktext/javni-poziv-za-dostavljanje-predloga-projekata-za-jacanje-socijalne-kohezije-u-multietnickim-opstinama>

⁴⁴ 83 OCD i 20 LSU

⁴⁵ Samo opštine Merošina, Žitorađa, Doljevac i Dimitrovgrad nisu poslale svoje predstavnike.

⁴⁶ Opis poslova i zadataka Upravnog odbora Programa dostupan je Aneksu V, Prilog 5.1

Ovim mehanizmom se promoviše nacionalno „vlasništvo“ nad Programom i pruža mogućnost relevantnim institucijama da rukovode njegovim sprovođenjem, prate napredak i doprinose odlučivanju.

Održano je tri sastanka UOP: prvi sastanak UOP održan je 29. marta 2018, drugi 4. juna 2018. a treći 13. septembra 2018. Shodno Opisu poslova i zadataka UOP, svi dosadašnji sastanci održani su u Beogradu.

Koordinacija

EU PRO ulaže napore u koordinaciju svojih aktivnosti sa relevantnim akterima i ostalim razvojnim intervencijama. Program je uključio nacionalne institucije u odabir projekata i sproveo konsultacije o određenim projektima kako bi se izbeglo preklapanje. Učešće MP, MGSI, PIMO i RAS u postupcima evaluacije predloga projekata podnetih u okviru javnih poziva Programa takođe je pokazatelj napora na obezbeđivanju koordinacije. Nacionalne institucije su konsultovane i u vezi sa javnim pozivima čija je izrada u toku. EU PRO je nastavio da ulaže napore u koordinaciju svojih aktivnosti sa relevantnim akterima i ostalim razvojnim intervencijama.

EU PRO učestvuje u skupovima od značaja za svoju oblast delovanja. Na primer, Program je prisustvovao petom Forumu socijalnih inovacija, koji je organizovao Smart kolektiv, a na kojem je stekao uvid u najnovije događaje u vezi sa društvenim uticajem i preduzetništvom, finansiranju, međusektorskim partnerstvima i ostalim mehanizmima podrške socijalnom preduzetništvu.

EU PRO je takođe imao priliku da učestvuje na konsultativnom sastanku Radne grupe za izradu Akcionog plana za sprovođenje Strategije za socijalno uključivanje Roma i Romkinja za period od 2019. do 2020. godine, koji su organizovali SIPRU i Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Sastanak je bio upriličen sa ciljem da se čuju predlozi relevantnih međunarodnih organizacija vezani za izradu AP-a.

Pored toga, EU PRO je prisustvovao godišnjoj konferenciji lokalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost, koju su organizovali Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost Vlade RS i Agencija UN za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (*UN Women*). Na njoj su predstavljani rezultati evaluacije sprovođenja Nacionalnog akcionog plana za rodnu ravnopravnost za period od 2016. do 2018. godine, pregled postignuća lokalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost a učesnici su razgovarali i o izazovima u radu i predstavili primere dobre prakse.

Program je obezbedio nastavak saradnje sa relevantnim institucijama u vezi sa osmišljavanjem i sprovođenjem aktivnosti usmerenih na jačanje socijalne kohezije. Uzeti su u obzir predlozi KLJMP, KT za Preševo, Bujanovac i Medveđu i MPNTR, koji su konsultovani tokom osmišljavanja aktivnosti. Pored toga, nekoliko nacionalnih institucija je podržalo promociju PDP za jačanje socijalne kohezije tako što su ga postavili na svojim internet stranicama, dok je KT uložilo dodatni napor i PDP prevelo na albanski a potom i objavilo.

Svi relevantni akteri uključeni su u sprovođenje projekta učenja srpskog kao nematernjeg jezika u osnovnim školama u Bujanovcu i Preševu: predstavnik KT član je projektnog tima koji je zadužen za praćenje sprovođenja projekta, sa kojim se održavaju redovni sastanci; MPNTR se o planiranim

aktivnostima obaveštava pre njihovog sprovođenja a informacije o aktivnostima se preko Ministarstva prosleđuju školama. Pored toga su organizovani i zajednički sastanci sa direktorima škola i predstavnikom MPNTR kako bi se obezbedilo aktivno učešće škola u projektu.

Program je takođe obezbedio tesnu saradnju sa svim relevantnim institucijama na izradi PDP za MMP, kao i sa drugim donatorskim organizacijama koje pružaju podršku MMP, kako bi se izbeglo preklapanje i osigurala sinergija. Predstavnici Ministarstva privrede i Razvojne agencije Srbije aktivno su učestvovali u izradi PDP za MMP i u radu Komisije za evaluaciju predloga projekata u svojstvu posmatrača⁴⁷. Program je, pored toga, organizovao redovne sastanke sa predstavnicima Projekta za konkurentnu privredu koji je usredsređen na unapređenje konkurentnosti a koji finansira USAID.

Program, pored toga, koordinira svoje aktivnosti sa ostalim relevantnim projektima kojima upravlja UNOPS. Najdelotvornija saradnja ostvarena je sa programom Swiss PRO, koji finansira švajcarska Vlada. Swiss PRO je tokom evaluacije predloga lokalnih infrastrukturnih projekata pružio stručnu podršku u oceni elemenata dobrog upravljanja u prijavama. U skladu sa planiranom saradnjom, Swiss PRO je takođe zadužen za koordinaciju aktivnosti u vezi sa dobrim upravljanjem (DU) u okviru sprovođenja 37 lokalnih infrastrukturnih projekata kojima je odobrena bespovratna pomoć. Tim Swiss PRO je za svaki projekat pripremio pregled preliminarnih DU intervencija, kao i predloge mogućih lokalnih propisa koje bi trebalo sačiniti ili unaprediti pre zvaničnog usvajanja a u skladu sa osnovnim načelima DU. Kod sprovođenja sedam projekata će akcenat biti na načelu odgovornosti, kod njih deset će se najveća pažnja posvetiti načelima nediskriminacije i/ili učešća, dok će kod sprovođenja 20 projekata naglasak biti na pitanjima energetske efikasnosti.

U septembru 2018. je organizovan koordinacioni sastanak sa predstavnicima projekata koje finansiraju Švajcarska i Norveška radi razmene primera najbolje prakse i obezbeđivanja koordinacije aktivnosti u kojima može doći do preklapanja pristupa ili korisnika.

Finansije

Saglasno svom cilju da primenjuje najbolje prakse u oblasti računovodstva i finansijskog izveštavanja, UNOPS, uključujući EU PRO, primenjuje Međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor (*International Public Sector Accounting Standards, IPSAS*). Ovaj skup računovodstvenih standarda namenjen je subjektima iz javnog sektora širom sveta za sastavljanje finansijskih izveštaja.

Sva finansijska i administrativna evidencija EU PRO vodi se u skladu sa finansijskim pravilima i propisima UNOPS. Uspostavljen je postupak za oslobađanje sredstava Programa od poreza, čime je omogućeno plaćanje faktura bez PDV. Bankovni račun Programa otvoren je preko Trezora, čime su omogućene isplate preko računa u lokalnoj banci.

EU PRO je uspostavio mehanizam za planiranje i praćenje pet nivoa budžeta Programa: budžeta, rashoda, opredeljenih sredstava, sredstava izdvojenih za aktivnosti koje UOP još nije odobrio, i

⁴⁷ Predstavnici MP i RAS prisustvovali su svim sastancima Komisije za evaluaciju predloga projekata podnetih u okviru PDP za MMP. Uz to, predstavnici tih institucija su se u nekoliko navrata pridružili timu EU PRO tokom terenskih poseta MMP, koje su bile sastavni deo postupka odabira.

sredstava izdvojenih za aktivnosti koje je UOP odobrio ali u pogledu kojih još nisu sklopljeni sporazumi. Zaposleni u Programu prate ove nivoe na dnevnoj, mesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj osnovi.

Slede ključni finansijski pokazatelji⁴⁸ za izveštajni period:

- Prva tranša u iznosu od 12 miliona evra primljena je od DEU u decembru 2017.
- Zaključno sa 31. decembrom 2018. ukupno je utrošeno 9.252.714.99 evra odnosno 37% ukupnog budžeta Programa i 77% prve tranše;

Ljudski resursi

Program je u skladu sa utvrđenom sistematizacijom i planom zapošljavanja postupno tokom godine zaposlio osnovni projektni tim, koji čini jedan međunarodni i 19 lokalnih stručnjaka. Program je pored toga angažovao 20 stručnjaka po pozivu, radi pružanja konkretnih stručnih i/ili tehničkih usluga Programu. Program je nastojao da obezbedi rodnu ravnopravnost tokom svih postupaka zapošljavanja i uspeo je da ostvari rodnu ravnotežu zaposlenih lokalnih stručnjaka.

Učinak zaposlenih u Programu kontinuirano se ocenjuje na osnovu jasnih individualnih SMART ciljeva, koji predstavljaju pokazatelje kvaliteta rada na godišnjem nivou.

UNOPS kontinuirano podržava usavršavanje zaposlenih u EU PRO tako što ulaže u obuku i aktivnosti koje su naročito usredsređene na razvoj konkretnih veština vezanih za upravljanje projektima, nabavke i ljudske resurse, kao i na načela rodne ravnopravnosti i ljudskih prava. Sledi kratak primer kurseva obuke organizovanih tokom 2018. godine:

- Dva člana tima su završila obuku za osnovni ispit iz PRINCE2
- Menadžerka Sektora za MSP i OPP završila je program „Rukovođenje ljudima u UNOPS“ koji za cilj ima jačanje kulture rukovođenja UNOPS i usavršavanje veština rukovođenja;
- Dva viša menadžera završila su kurs „Etika i sprečavanje prevara u nabavkama“;
- Osmoro zaposlenih u Programu završilo je obavezne kurseve UNOPS „Etika i integritet“ i „Obaveze UN u oblasti ljudskih prava“
- Šestoro zaposlenih je završilo obuku „Rodna ravnopravnost u održivom upravljanju projektima“
- Saradnica Programa za socijalnu koheziju je završila kurs „Stilovi upravljanja“
- Dvoje zaposlenih je završilo obavezni kurs UNOPS „Integracija načela rodne ravnopravnosti u infrastrukturu“
- Zamenik menadžera Programa je pohađao obuku u postupcima javnih nabavki
- Petoro zaposlenih je pohađalo obuku u intervjuisanju kandidata za posao koje je usredsređeno na njihove kompetencije

⁴⁸ Podaci u ovom Izveštaju pružaju uvid u trendove trošenja dok će konačni finansijski podaci biće izloženi u sertifikovanim finansijskim izveštajima.

Logistika

Uspostavljeni su logistički aranžmani za Program. Kancelarije Operativnog centra UNOPS u RS (OCRS), koje pomažu zaposlenima u Programu i obuhvataju kancelarije u Nišu, Novom Pazaru, Vranju i Beogradu, u potpunosti su funkcionalne od prvog dana.

Uspostavljeni plan putovanja na nivou UNOPS kancelarije u Srbiji obuhvata sve projekte UNOPS u Srbiji, te omogućuje planiranje, koordinaciju i praćenje svih putovanja. Program ima na raspolaganju vozni park od 12 vozila radi sprovođenja svojih aktivnosti a ona su raspoređena u svim kancelarijama OCRS i zadovoljavaju operativne potrebe. Saglasno planu, Program je tokom godine donirao tri vozila i umesto njih kupio četiri nova vozila kako bi se obezbedio neometani kontinuitet prevoza. Vozila Programa su ukupno prešla 105.000 km, što je jednako dva i po puta oko sveta bez prekida.

Bezbednost

Tokom izveštajnog perioda nisu evidentirani nikakvi bezbednosni problemi ili pretnje po zaposlene u EU PRO ili po sprovođenje aktivnosti.

- Kontakt osoba za bezbednost i Logistička jedinica organizovali su brifinge o bezbednosti i logistici za sve novozaposlene u okviru uvodnog brifing programa, sa posebnim naglaskom na bezbednosti tokom putovanja, upravljanja vozilom i u kancelarijama;
- Službenici Odeljenja UN za sigurnost i bezbednost su u skladu sa svojim godišnjim planom obišli sve kancelarije OCRS na terenu. Oni nisu utvrdili nikakve bezbednosne probleme i potvrdili su da se standardi sigurnosti i bezbednosti poštuju;
- Sprovedena su dva obavezna bezbednosna testa provere komunikacija putem SMS-a, na kojima je procenat uspešnosti zaposlenih u Programu bio 100%. Zaposleni u kancelariji Programa u Nišu su takođe uspešno prošli dva testa iz upotrebe satelitskih telefona;
- Svi zaposleni su završili obaveznu osnovnu i višu bezbednosnu obuku (BSITF i ASITF) i preduzeli aktivne korake kako bi završili i novu obaveznu obuku iz bezbednosti – BSAFE, koja će zameniti postojeće dve. Budući da je obuka BSAFE obavezna za sve zaposlene koji su počeli da rade pre 31. decembra 2018. godine, cilj je da je oni završe do 30. juna 2019.

Informaciono-komunikacione tehnologije

Zaposleni u EU PRO imaju UNOPS *e-mail* naloge, kompletnu infrastrukturu za planiranje resursa preduzeća (*Enterprise Resource Planning, ERP*) i pristup intranetu UNOPS, čime je olakšana interna i eksterna komunikacija. Sledi prikaz ključnih aktivnosti u oblasti IKT sprovedenih u izveštajnom periodu:

- Kupljeno je 24 novih laptop računara i 14 monitora.
- Zaposleni u kancelariji UNOPS OCRS u Beogradu na raspolaganju imaju brzi internet (50/50Mbps) dok ostale projektne kancelarije na raspolaganju imaju internet brzine 20/2 Mbps.
- Platforma *Google G-Suite* za korišćenje *cloud* skladištenja i *cloud* aplikacija uvedena je u UNOPS u novembru 2018. u skladu sa korporativnom strategijom. Shodno toj strategiji, korporativni podaci OCRS UNOPS i EU PRO će tokom 2019. biti preneti na *cloud* platformu, što će znatno povećati dostupnost i lakoću upotrebe centralizovanih podataka iz dalekih lokacija.

Korisnicima se stalno pruža mogućnost da kreiraju zajedničke dražjove i kontrolišu prava pristupa korisnika na nivou projekta. Očekuje se da će elektronska pošta u prvoj polovini 2019. godine biti prebačena na platformu *Google G-Suite*.

- U oktobru 2018. je angažovan asistent za IKT po pozivu koji će pružati bekap podršku kancelariji u Beogradu.
- Članovi tima EU PRO koriste usluge operatera mobilne telefonije TELEKOM SRBIJA AD u skladu sa važećim ugovorom koji je zaključen sa UNOPS Srbijom početkom aprila 2015. godine.
- Ukupno je nabavljeno 23 nova mobilna telefona.
- Nova internet stranica projekta <https://eupro.org.rs> je aktivna. Registracija domena i usluge veb-hostinga su rezervisane do januara 2023. godine.
- Zaposleni u Programu koriste 23 aktivna *e-mail* naloga kao i jedan generički nalog i dve distribucione liste.

Imovina i inventar

Sva projektna imovina i inventar prebačeni su sa programa Evropski PROGRES na projekat EU PRO. Tri vozila su donirana nakon kupovine četiri nova vozila (Škoda OCTAVIA) za potrebe programa.

- Jedno polovno vozilo PEUGEOT 301 je prebačeno sa trenutno obustavljenog Projekta zajedničkih prelaza (*Common Crossing Project, CCP*) na program EU PRO.
- Jedno polovno vozilo HONDA CRV je prebačeno sa okončanog projekta EU Podrška obnovi puteva na program EU PRO.
- Tri polovna projektna vozila, Škoda YETI, su donirana projektnim partnerima (Udruženju žena „Lužničke rukotvorine“ iz Babušnice, NVO Sandžačkom odboru za zaštitu ljudskih prava i sloboda iz Novog Pazara, i Udruženju distrofičara Jablaničkog okruga iz Leskovca). Sve tri NVO su iskazale ogromnu zahvalnost za donirana vozila, koja su im u velikoj meri olakšala sprovođenje aktivnosti.

Nabavke

Postupci nabavki sprovedeni tokom 2018. godine u potpunosti su podržali sve aktivnosti u vezi sa ostvarivanjem rezultata Programa. Organizovano je više od 30 informativnih sesija u cilju podrške svim aktivnostima u vezi sa unapređenjem MMP i uslova poslovanja, konkretnim infrastrukturnim investicijama i socijalnom kohezijom. Organizovane su dve informativne sesije o Programu EU PRO, osam informativnih sesija za Sektor za infrastrukturu EU PRO, deset informativnih sesija za MMP koja su ušla u uži izbor, šest informativnih sesija na kojima je promovisan PDP za jačanje socijalne kohezije, jedan orijentacioni sastanak za RRA, kao i informativne sesije o PDP za GIS i osnovni kursevi obuke u korišćenju GIS.

Sprovedena je 31 nabavka robe i usluga za Program u vrednosti manjoj od 5.000 USD, kao i 34 nabavke robe i usluga srednje i velike vrednosti, poput usluge pružanja pomoći nastavnicima srpskog jezika u osnovnim školama u Bujanovcu i Preševu i nabavke IKT opreme za rezervni sistem za elektronsko izdavanje građevinskih dozvola.

Svi postupci nabavki sprovedeni su u skladu sa politikom nabavki UNOPS⁴⁹ kojom se obezbeđuje poštovanje sledećih osnovnih načela nabavki: najbolji kvalitet po prihvatljivoj ceni; pravičnost, integritet i transparentnost; delotvorna konkurencija; i najbolji interes UNOPS i njenih partnera.

Bespovratna pomoć

EU PRO prvenstveno primenjuje metodologiju bespovratne pomoći kojom se primaocima sredstava obezbeđuje „vlasništvo“ nad projektima, dok Program prati njihovo sprovođenje i nastupa u ulozi savetodavca. Stoga metodologija bespovratne pomoći predstavlja važan mehanizam za jačanje kapaciteta i doprinosi održivosti. Program je tokom prve godine rada sproveo transparentne postupke izbora primalaca bespovratne pomoći i zaključio:

- Devetnaest sporazuma o bespovratnoj pomoći za izradu planova detaljne regulacije
- Dvanaest sporazuma o bespovratnoj pomoći za izradu izvođačkih projekata za ekonomsku infrastrukturu
- Devet sporazuma o bespovratnoj pomoći za sprovođenje projekata ekonomske infrastrukture
- Trideset i sedam sporazuma o bespovratnoj pomoći za projekte lokalne infrastrukture.

Izveštavanje i praćenje

EU PRO ima ugovornu obavezu da sačini Uvodni a potom kvartalne, godišnje i Završni izveštaj. **Uvodni izveštaj**⁵⁰ je obuhvatio period od prvog dana sprovođenja Programa, 1. januara 2018, do 30. aprila 2018. U njemu je potvrđen značaj Programa i detaljno je opisana upravljačka struktura, a pružene su i najnovije informacije o aktivnostima i revidiranim planovima.

Dva **kvartalna izveštaja** sačinjena su za period koji je usledio nakon početka sprovođenja Programa. Svaki od njih sačinjen je u roku od deset radnih dana nakon okončanja izveštajnog perioda a UOP ih je oba jednoglasno usvojio. Ovi su izveštaji predstavljeni ključnim korisnicima na sastancima UOP i javno su dostupni na internet stranici EU PRO.⁵¹ Prvi Kvartalni izveštaj obuhvatio je period od 1. maja do 31. jula 2018. Drugi Kvartalni izveštaj je obuhvatio dvomesečni period, od 1. avgusta do 30. septembra 2018, a u cilju usaglašavanja izveštajnih perioda sa kalendarskom godinom. U kvartalnim izveštajima je dat pregled napretka i rezultata, najnovijih informacija o pitanjima upravljanja, prikaz rizika i problema, pitanja kvaliteta i održivosti, uvid u ključne međuciljeve koje treba ostvariti tokom narednog izveštajnog perioda i informacije o naučenim lekcijama.

Ovo je prvi **Godišnji izveštaj** i njime je obuhvaćen period od 1. januara do 31. decembra 2018. Izveštaj ima istu strukturu kao i kvartalni izveštaji, ali sadrži niz aneksa u kojima se pruža dublji uvid u rad Programa i revidirani opšti Plan rada.

⁴⁹ UNOPS je 2011. godine dobio korporativni sertifikat Ovlašćenog instituta za nabavke i snabdevanje nabavke (eng. *Chartered Institute of Procurement and Supply*, CIPS), kojim se potvrđuje izvrsnost politike, postupaka i prakse nabavki. CIPS je takođe nakon Pregleda održivosti nabavki dodelio UNOPS zlatnu nagradu.

⁵⁰ Vidi Uvodni izveštaj EU PRO, dostupan na: https://eupro.org.rs/uploads/files/30-890-epr_inceptionreport_f_110618_srb.pdf

⁵¹ Vidi kvartalne izveštaje EU PRO, dostupne na: <https://eupro.org.rs/biblioteka/kvartalni-izvestaji>

Zaposleni u EU PRO sačinjavaju mesečne izveštaje i nedeljne preglede najnovijih događaja. Program takođe priprema **mesečne izveštaje** za UNOPS u Srbiji i, premda po ugovoru nije u obavezi da to čini, može da ih dostavlja MEI i donatoru na njihov zahtev.

Rizici i problemi

U skladu sa Strategijom upravljanja rizikom zasnovanoj na projektnoj upravljačkoj strukturi UNOPS⁵², EU PRO utvrđuje i procenjuje rizike a potom planira i sprovodi odgovore na njih. U ovom odeljku je dat uvid u ključne rizike i probleme utvrđene tokom prve godine sprovođenja Programa.

Kako bi se smanjila opasnost da manje razvijene opštine ne budu u stanju da se nadmeću sa većim LSU za sredstva, Program je uključio „bonus“ poene za opštine na nižem nivou razvoja. Napori uloženi u obezbeđivanje transparentnosti PDP i kriterijuma za evaluaciju, su, između ostalih, obuhvatili dobro promovisane informativne sesije i poziv resornim nacionalnim institucijama da učestvuju u evaluaciji prijave u ulozi posmatrača.

Procenjeno je da bi nedostatak organizacija koje ispunjavaju konkretne uslove tendera za projekat učenja jezika mogao za posledicu imati nedovoljan broj valjanih ponuda i moguće ponavljanje postupka. Kako bi izbegao ovaj potencijalni rizik, Program je uložio dodatne napore kako bi identifikovao sve organizacije koje ispunjavaju uslove i ohrabrio ih da se prijave. Dodeljivanje bespovratne pomoći odgovarajućoj državnoj ustanovi bilo je razmatrano kao alternativno rešenje.

EU PRO tesno koordinira svoje aktivnosti sa ostalim projektima UNOPS i pruža kontinuiranu konsultantsku podršku potencijalnim podnosiocima prijave kako bi se izbeglo preklapanje i eliminisala opasnost od eventualno malog odziva usled preopterećenosti ciljnih grupa (LSU i/ili OCD).

Kako bi se izbegao reputacioni rizik koji bi bio prouzrokovan manjim brojem podnosilaca prijave koji su prošli u drugu fazu PDP za nabavku opreme i pružanje usluga MMP, budući da više od 250 podnosilaca nije dobilo podršku da podnese potpune predloge projekata, Program akcenat stavlja na transparentnost postupka odabira i pruža detaljne informacije svim zainteresovanim podnosiocima prijave. Takođe je razvijen sistem za evaluaciju prijave za bespovratnu pomoć, koji obuhvata veći broj članova komisija koji evaluiraju prijave kako bi se izbegla „uska grla“ u sprovođenju.

Kao što niska stopa uspešnih novih preduzeća dokazuje, postoji mogućnost da MMP kojima su odobrena sredstva ne uspeju da sprovedu projekte iz razloga koji nisu u vezi sa ulaganjem koje je Program podržao. Kako bi ublažio ovaj rizik, EU PRO je uveo rigorozni sistem tehničke evaluacije koji je usredsređen na kvalitet, što za posledicu ima manji broj dodeljenih grantova.

⁵² UNOPS je 2018. objavio Priručnik o upravljanju projektima (PUP), u kojem su navedeni minimalni obavezni zahtevi vezani za upravljanje projektima, a koji od 1. januara 2019. važe u pogledu celokupnog trenutnog i budućeg angažovanja UNOPS

Kvalitet

Pristup Programa kvalitetu uređen je **Strategijom o upravljanju kvalitetom** usvojenom u aprilu 2018. godine. U Strategiji su propisani postupci upravljanja kvalitetom koje treba primenjivati prilikom planiranja, kontrole i osiguranja kvaliteta. U njoj su takođe utvrđene obaveze zaposlenih u vezi sa ostvarenjem potrebnih nivoa kvaliteta tokom sprovođenja Programa, kao i zahtevi u vezi sa izveštavanjem, kvalitetnom evidencijom i određivanjem trenutka za sprovođenje ključnih aktivnosti u vezi sa kvalitetom.

Globalna metodologija upravljanja projektima UNOPS je u skladu sa PRINCE2 što znači da kvalitet predstavlja jednu od ključnih tema za menadžment. Na primer, **Mehanizam za osiguranje kvaliteta** jedna je od obaveznih globalnih alatki UNOPS, a njime se prikupljaju informacije o ključnim aspektima sprovođenja projekata na kvartalnom nivou i osigurava njihovo sprovođenje na način koji doprinosi ostvarenju ciljeva. Kada to nije slučaj, ovim mehanizmom se pokreće utvrđivanje korektivnih mera.

Praćenje i evaluacija kvaliteta sastavni su deo sprovođenja aktivnosti Programa i podrazumevaju kontinuirano prikupljanje i evaluaciju povratnih informacija od zainteresovanih strana i korisnika Programa. Slede primeri koji dokazuju osiguranje kvaliteta intervencija Programa.

Informativnim sesijama o PDP za podršku MMP, koje su održane u junu 2018, prisustvovao je 651 učesnik (198 žena i 453 muškarca), što ukazuje na kvalitet promotivne kampanje sprovedene za ovaj PDP. Sesije su pozitivno ocenjene - 96% učesnika je navelo da dovoljno ili u potpunosti shvata uslove PDP.⁵³ Pet radionica⁵⁴ organizovanih radi podrške postupku podnošenja potpunih prijava u septembru 2018, prisustvovalo je 284 učesnika (90 (32%) žena i 194 (68%) muškraca), koji su predstavljali 186 preduzeća, deset regionalnih razvojnih agencija (RRA) i Razvojnu agenciju Srbije (RAS).⁵⁵ Učesnici su pozitivno ocenili radionice – njih 96% ih je okvalifikovalo kao korisne ili veoma korisne.

Istraživanje kapaciteta i razvojnih potreba LSU⁵⁶, koje je sprovedeno tokom Uvodne faze Programa, potvrdilo je značaj intervencije EU PRO, budući da je u lokalnim zajednicama utvrđen širok spektar potreba koje se podudaraju sa aktivnostima EU PRO, uključujući potrebu za ulaganjem u javnu infrastrukturu, olakšavanjem investicija, rastom MMP, pružanjem pomoći u oblasti socijalne zaštite, itd.

Informativne sesije posvećene PDP za mikro i mala preduzeća, pet PDP u vezi sa infrastrukturom i PDP za jačanje socijalne kohezije evaluirane su na osnovu povratnih informacija od učesnika. Rezultati evaluacija potvrdili su značajno interesovanje za sesije i PDP, njihovu delotvornost i relevantnost pruženih informacija.

Program će sprovesti razne provere kvaliteta u vezi sa projektima koje planira da podrži. Kako bi se obezbedila realizacija očekivanih rezultata, Program će redovno pratiti i nadzirati sprovođenje svih projekata kojima je dodeljena bespovratna pomoć putem stalne komunikacije sa primaocima,

⁵³ Izveštaj o informativnim sesijama o konceptima u okviru PDP za MMP dostupan je u Aneksu I, Prilog 1.

⁵⁴ Radionice su održane u Nišu i Vrnjačkoj Banji od 19. do 26. septembra 2018.

⁵⁵ Izveštaj o informativnim sesijama o potpunim predlozima projekata u okviru druge faze PDP za MMP dostupan je u Aneksu I, Prilog 1.2

⁵⁶ Prikaz rezultata Istraživanja o kapacitetima i razvojnim potrebama LSU dostupan je u Aneksu V, Prilog 5.2

vršenjem poseta terenu i inspekcija lokacija i finansijske i administrativne kontrole, a po potrebi će im pružati i tehničke savete. Program će preduzeti odgovarajuće korake u slučaju da utvrdi probleme.

Program je uspostavio zahteve u vezi sa kvalitetom aktivnosti u okviru infrastrukturnih projekata kojima je dodeljena bespovratna pomoć i sa njenim primaocima ostvario zajednički dogovor o metodologiji sprovođenja, uslovima u vezi sa zdravljem i bezbednošću, kao i o izveštavanju i finansijskom upravljanju dodeljenim sredstvima. Akcioni planovi za sprovođenje projekata kojima je dodeljena bespovratna pomoć obuhvataju međuciljeve kontrole kvaliteta a menadžeri i timovi koji te projekte sprovode su svesni svojih obaveza.

Održivost

U nastojanju da unapredi rodnu ravnopravnost u projektima, uspostavi rodno osetljive indikatore za praćenje i izveštavanje, kao i da, kad god je to moguće, sprovodi aktivnosti kojima se jača svest o rodnoj ravnopravnosti, Program je u maju 2018. usvojio Akcioni plan za rodnu ravnopravnost EU PRO (APRR)⁵⁷, koji predstavlja okvir za sistematsko rešavanje problema u vezi sa rodnom ravnopravnošću od strane Programa. Opšte uzev, APRR je sačinjen sa ciljem unapređenja rodne ravnopravnosti u projektima, uspostavljanja praćenja, evaluacije i izveštavanja o rodno osetljivim indikatorima, jačanja svesti o pitanjima rodne ravnopravnosti svih zainteresovanih strana i obezbeđivanja rodne ravnoteže zaposlenih. Sprovođenje APRR je napredovalo. Pitanja rodne ravnopravnosti integrisana su u kriterijume u svim objavljenim PDP. Dodatni poeni se dodeljuju predlozima projekata koji doprinose rodnoj ravnopravnosti. Pored toga, rodni aspekt je sastavni deo politike komunikacije EU PRO kojom se doprinosi unapređenju rodne ravnopravnosti kako na unutrašnjem tako i na spoljnom planu. U saradnji sa programom Swiss PRO, EU PRO trenutno radi sa Sektorom za infrastrukturu na jačanju komponenata rodne ravnopravnosti u najmanje četiri odabrana infrastrukturna projekta.

Sve aktivnosti Programa su u skladu sa nacionalnim politikama i strategijama i doprinose njihovoj održivosti, a faktori koji doprinose održivosti sastavni su deo kriterijuma za odabir projekata.

Na primer, u okviru PDP za MMP, održivost se ocenjuje na osnovu sposobnosti podnosioca da koristi i održava opremu i ostvari zadate ciljeve u postprojektnom periodu. Konkretno, 10% svih poena prilikom evaluacije potpunih predloga projekata dodeljuje se na osnovu ocene tehničke stručnosti podnosioca prijave da održava i koristi opremu, njegovih finansijskih kapaciteta da održava opremu i pokriva ostale troškove njene upotrebe i uticaja na životnu sredinu. Pored toga, održivost aktivnosti se obezbeđuje posredstvom obaveznog minimalnog udela sufinansiranja, koji iznosi od 20% za preduzeća koja podnose predloge projekata u okviru Partije 1 (preduzeća formirana 2016. i 2017. godine) do 30% za preduzeća koja podnose predloge projekata u okviru Partije 2 (preduzeća formirana 2013, 2014. i 2015. godine).

Aktivnosti projektovanja i rekonstrukcije u skladu su sa načelima zaštite životne sredine, energetske efikasnosti i lokalnog održivog razvoja. Preovlađujuća upotreba lokalnih prirodnih materijala za izgradnju i rekonstrukciju socijalne i ekonomske infrastrukture svešće na najmanju meru negativni uticaj na ekosisteme i zajednice, te će doprineti ekološkoj održivosti. Pored toga, u aktivnostima će biti

⁵⁷ Akcioni plan rodne ravnopravnosti dostupan je u Aneksu V, Prilog 5.3

posvećena pažnja rodnoj ravnopravnosti, socijalnoj inkluziji i dobrom upravljanju, kao transverzalnim temama. Sa korisnicima i zainteresovanim stranama u 37 LSU kojima su odobrena bespovratna sredstva za projekte lokalne infrastrukture će se razgovarati o predlozima lokalnih propisa koje bi trebalo unaprediti ili usvojiti. Kod sprovođenja sedam projekata će akcenat biti na načelu odgovornosti, kod njih deset će naglasak biti na načelima nediskriminacije i/ili učešća, dok će kod sprovođenja 20 projekata pažnja biti posvećena pitanjima energetske efikasnosti i ekološke koristi.

Ključni kriterijumi javnih poziva za infrastrukturne projekte su obuhvatali finansijsku, institucionalnu i ekološku održivost projekata. Sve aktivnosti u okviru projekata kojima je odobrena bespovratna pomoć sprovodiće se u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, čime se obezbeđuje nacionalno „vlasništvo“ nad njima.

Održivost predstavlja jedan od kriterijuma za odabir projekata kojima će biti odobrena podrška u okviru PDP za jačanje socijalne kohezije. Ona se procenjuje na osnovu kapaciteta podnosioca predloga projekta da obezbedi finansijski i institucionalni kontinuitet predložene aktivnosti nakon okončanja projekta i njegove sposobnosti da obezbedi vidljivost na nivou politike. Štaviše, PDP je sačinjen u skladu sa relevantnim politikama i strategijama, i u njemu je propisano da predlozi projekata moraju biti u skladu sa zakonom. Njime se predviđa podrška projektima sa snažnom socijalnom dimenzijom, budući da je usredsređen na isključene grupe koje žive u multietničkim sredinama. Pored toga, očekuje se će zahvaljujući ovim projektima biti otvorena nova radna mesta za marginalizovane i ugrožene grupe i da će oni doprineti njihovom društveno-ekonomskom osnaživanju u dužem roku.

Naučene lekcije

Budući da je podrška preduzećima predstavljala najizazovnije aktivnost tokom prve godine sprovođenja Programa, on je svoje postupke i procese prilagodio kako bi olakšao postupak prikupljanja najvećeg broja prijava do sada, a rizike sveo na najmanju moguću meru. Takođe je testirao revidirani pristup i potvrdio njegovu valjanost. Naučeno je nekoliko lekcija:

Uvedena je onlajn registracija učesnika u informativnim sesijama, koja se pokazala veoma korisnom, jer je doprinela ne samo tačnijoj proceni broja učesnika, već i stvaranju baze podataka koja će služiti kao budući kanal komunikacija. Sistem se, međutim, može poboljšati, tako što će se uvesti vremenski „tampon“ između roka za prijavljivanje za informativnu sesiju i same sesije, budući da je veliki broj učesnika potvrdio dolazak na sam dan održavanja sesije.

Dvofazni postupak evaluacije predloga projekata primenjen u pogledu PDP za MMP pokazao se delotvornim kada je reč o pozivima gde se očekuje veliki odziv. Štaviše, podela obaveza između deset članova Komisije za evaluaciju, po kojoj svaku prijavu razmatra po troje članova, značajno je skratila vreme potrebno za evaluaciju.

Kanali komunikacije sa potencijalnim podnosiocima prijave mogu se unaprediti pojednostavljivanjem dodeljenih *e-mail* naloga (trenutno rsoc.clarifications@unops.org) na recimo pitanja@unops.org i redovnim ažuriranjem veb stranice Pitanja i odgovori na internet stranici Programa. Program je, pored toga, postavio video materijale snimljene tokom informativnih sesija kako bi omogućio jednak pristup ciljane publike informacijama.

Slično tome, na nivou celog Programa bi se mogao unaprediti postupak za javne pozive, tako što će se kreirati poseban *e-mail* nalog za svaki PDP. Trenutno se jedan *e-mail* nalog koristi za sve javne pozive

UNOPS. Ovim bi se pojednostavilo i ubrzalo administrativno razmatranje prijave, naročito u slučajevima kada je u isto vreme objavljeno više od jednog PDP.

Komunikacija i vidljivost

Nakon izrade i odobrenja **vizuelnog identiteta EU PRO**, sačinjena je **Strategija komunikacije** Programa koju su odobrili Delegacija Evropske unije i Ministarstvo za evropske integracije. Sačinjena su obrasci svih kancelarijskih i promotivnih materijala EU PRO, a promotivni materijal je proizvođen tokom cele godine.

Sačinjene **Smernice za komunikaciju i vidljivost (SKV)** predstavljaju skup standarda kojih treba da se pridržavaju nosioci projekata kojima je EU PRO odobrio sredstva kako bi se uredila i obezbedila vidljivost Evropske unije u svakom pojedinačnom projektu. One su blagovremeno razdeljene spoljnim partnerima, kao i interno, zaposlenima u Programu, u cilju praćenja. Do kraja 2018. je 40 od 52 opštine kojima su odobrena sredstva postavile logo EU PRO na svojim internet stranicama. Shodno SKV, partneri u fazi pre sprovođenja Programa mogu samo da koriste veb banere (engl. *banner*) na svojim internet stranicama.

EU PRO je sačinio upitnik sa 26 pitanja za sprovođenje **Ankete javnog mnjenja o evropskim integracijama u opštinama u Području odgovornosti Programa EU PRO** preko platforme *Survey Monkey* kako bi stekao uvid u znanje i stavove građana koji žive u području obuhvaćenom Programom o podršci EU razvoju Srbije i postupku evropskih integracija uopšte. Statistički rezultati izvedeni na osnovu 766 odgovora prikupljenih od građana u 95 opština obuhvaćenih Programom između ostalog ukazuju na to da oni ocenjuju lokalni i regionalni razvoj kao reformu koja najpozitivnije utiče na svakodnevni život, kao i da smatraju da sektori ekologije i infrastrukture najviše dobijaju od pristupanja EU.

Kontinuitet programa i intenzivne aktivnosti na jačanju njihove vidljivosti tokom poslednje decenije su uočljivi, budući da je 93% ispitanika čulo za projekte koje EU finansira u Srbiji i smatra da njihovi rezultati doprinose poboljšanju standarda života građana Srbije. Infrastrukturni projekti, naročito oni u vezi sa obrazovnim i zdravstvenim objektima, putevima i komunalnom infrastrukturom, ocenjeni su kao najkorisniji. Ispitanici EU vide kao najizdašnjeg donatora, a EU PRO, Evropski PROGRES i EU PROGRES su pomenuti u 14% odgovora. Slično tome, vizuelne identitete EU PRO, Evropskog PROGRES-a i EU PROGRES-a je prepoznalo 323 (74%), odnosno 316 (72%) odnosno 284 (65%) ispitanika, koji su imali prilike da biraju između njih 437⁵⁸.

Pet događaja na visokom nivou održano je tokom 2018, pri čemu je u njih četiri učestvovala DEU – Prvi događaj bio je posvećen promociji EU PRO i obuhvatao je Sajem projekata EU i ručak ambasadora koji su organizovani u Aranđelovcu 22. maja. Ovom je skupu prisustvovalo skoro 400 zvanica, uključujući ministarku za evropske integracije, šefa Delegacije Evropske unije u Srbiji, predstavnike 15 država članica EU, od čega 10 ambasadora, predstavnike lokalnih samouprava, uključujući 17 predsednika opština/gradonačelnika, predstavnike regionalnih razvojnih agencija, Stalne konferencije gradova i opština i ostalih projekata u Srbiji koje finansira EU. Pored toga, DEU je 21. i 22. juna posetila

⁵⁸ Rezultati istraživanja su dostupni u Aneksu IV, Prilog 4.2

Novi Pazar i Sjenicu, dok je ambasador EU 14. novembra 2018. u Kragujevcu učestvovao u svečanoj dodeli sertifikata nosiocima 40 projekata usmerenih na unapređenje poslovnog ambijenta, na kojoj se okupilo 32 predstavnika lokalnih samouprava (od njih 34 kojima su dodeljena sredstva), uključujući 12 predsednika opštine/gradonačelnika i direktore sedam regionalnih razvojnih agencija. Šef Drugog sektora operacija DEU je 16. oktobra 2018. posetio Lebane i Centar za hemodijalizu, koji je finansiran posredstvom prethodnog programa, Evropskog PROGRES-a. Konačno, u Kraljevu je 18. decembra 2018. organizovana dodela nagrada pobjednicima likovnog konkursa za kalendar, kojoj su prisustvovali predstavnici DEU i MEI. Pored toga, u Beogradu su 29. marta, 4. juna i 13. septembra 2018. organizovana tri sastanka Upravnog odbora Programa.

Dvanaest brifing izveštaja i tri pregleda projekata je pripremljeno na zahtev Delegacije Evropske unije (DEU) i Ministarstva za evropske integracije (MEI) u razne svrhe⁵⁹.

Veliki su naponi uloženi u promovisanje poziva za dostavljanje predloga projekata orijentisanih na javnost, konkretno, Javnog poziva za podnošenje predloga projekata za nabavku opreme i uvođenje usluga za preduzetnike, mikro i mala preduzeća i Javnog poziva za dostavljanje predloga projekata za jačanje socijalne kohezije u multietničkim opštinama. Ovi su naponi obuhvatali razvoj vizuelnih identiteta, kampanju na društvenim medijima, medijsku podršku i izradu štampanog materijala.

Kampanja kojom se podržava rad Sektora za unapređenje konkurentnosti preduzeća obuhvatala je izradu vizuelnog identiteta („Enko i Oli“) a potom i proizvodnju audio/video, veb i štampanog sadržaja i njegovu distribuciju posredstvom kampanja u socijalnim i tradicionalnim medijima. Odabir svih plaćenih promotivnih intervencija bio je zasnovan na podacima o komunikacijskom plasmanu sakupljenim preko onlajn ankete, evaluacionih listova sa informativnih sesija i u kasnijoj fazi PDP, na osnovu kojih je Sektor utvrdio potrebu za većim brojem informacija u Valjevu, Pirotu, Knjaževcu, Požarevcu i Čačku. U promotivne svrhe je odštampano i distribuirano 1.300 postera i 12.000 brošura, dok su elektronske verzije materijala razdeljene posredstvom različitih baza podataka, uključujući bazu kontakata biltena Evropskog PROGRES-a i bazu podataka medija, koje sadrže oko 1.000 relevantnih *e-mail* adresa.

Svaka od 14 informativnih sesija koju je organizovao Sektor bila je najavljena i medijski pokrivena što je za rezultat imalo objavljivanje 267 medijskih priloga. Promotivni događaj Programa i poseta šefa DEU Novom Pazaru i Sjenici takođe su iskorišćeni za promociju PDP, što je za rezultat imalo objavljivanje ukupno 400 pozitivnih medijskih priloga na tu temu. Pored lokalnih i regionalnih medija, zamenik menadžera Programa i menadžerka Sektora za MMP i OPP promovisali su PDP na nacionalnoj Radio-televiziji Srbije, Radio Beogradu i Radio S2.

Glavna promocija poziva sprovedena je posredstvom dvostruke plaćene medijske kampanje. Plaćena kampanja na društvenim medijima putem Fejsbuka i Instagrama bila je namenjena relevantnoj ciljnoj publici u 99 opština obuhvaćenih Programom i podrazumevala je postavljanje tri različita oglasa kojima su blagovremeno promovisane informativne sesije, što je za rezultat imalo skoro 500.000 pojavljivanja na njuzfidovima (eng. *newsfeed*) ciljnih grupa, 14.000 klikova na objave i blizu 10.000 direktnih pozitivnih reakcija - deljenja, komentara i lajkova. Shodno tome, neposredan medijski plasman počeo je postavljanjem veb-banera na istaknuto mesto na portalu Blic.rs, od 31. maja do 14. juna, i na portalima eKapija.com, Bizlife.rs, Južnevesti.com i Kolubarske.rs od 15. do 27. juna. Na osnovu dostupnih podataka, medijski plasman na četiri potonja portala imao je za posledicu ukupno 410.879 utisaka i 400 klikova na objave.

⁵⁹ Pregled komunikacionih aktivnosti dostupan je u Aneksu IV, Prilog 4.1

TV spot je emitovan 196 puta na sedam TV stanica od 18. do 24. juna, dok je radio spot emitovan 484 puta, četiri puta dnevno na Radiju S2 i Naxi Nacionalu, stanicama sa nacionalnom pokrivenošću, kao i na 15 regionalnih radio stanica, uključujući novopazarski Radio Sto Plus, požarevački Radio Boom 93 i užički Radio Luna.

Razvijen je i vizuelni identitet za **Javni poziv za dostavljanje predloga projekata za jačanje socijalne kohezije u multietničkim opštinama**, koji je promovisan posredstvom štampanog materijala (500 brošura i 50 postera), društvenih medija i 71 medijskog priloga u kojima je najavljen poziv i šest informativnih sesija koje su usledile.

Likovni konkurs za kalendar EU PRO-a, u okviru kojeg su srednjoškolci iz 99 gradova i opština pozvani da podnesu svoje radove na temu „Čime ćemo obogatiti EU?“, bio je otvoren do 15. novembra. Promotivna kampanja konkursa na Fejsbuku je odobrena 19. oktobra i od tada ju je videlo 109.049 ljudi a izazvala je 668.318 reakcija. Pored toga, svih 259 škola u području obuhvaćenom Programom je o konkursu obavješteno elektronskom i običnom poštom, kao i preko Ministarstva prosvete i mreže Nacionalnog saveta za mlade. MEI je distribuiralo promotivni poster o konkursu tokom školskog dana Sajma knjiga u Beogradu 2018. godine. Primljeno je ukupno 230 radova iz 60 škola u 41 opštini. Učešće je povećano za 150 odsto u odnosu na prethodni konkurs koji je organizovao Evropski PROGRES, kao što se i očekivalo budući da ja ovim Programom obuhvaćeno više LSU. Dvadeset radova je došlo iz novih opština. Dvanaest radova koji su pobedili, a koji su odabrani putem onlajn glasanja žirija koji su činili predstavnici MEI, DEU, EU PRO, dizajner i fotograf, krase kalendar EU PRO za 2019. godinu, koji je odštampan u 2.000 primeraka i distribuiran partnerima i korisnicima širom Područja odgovornosti. Svečanost na kojoj su pobjednicima uručene nagrade održana je u Kraljevu 18. decembra a prisustvovalo joj je više od 60 zvanica, uključujući više od 50 učenika i predstavnika DEU i MEI.

Izrada i objavljivanje šest pregleda rezultata javnih poziva doprineli su **transparentnosti svih postupaka odabira prijavljenih predloga projekata**.

Pored toga, svi rezultati aktivnosti su promovisani preko društvenih i tradicionalnih medija. Objavljeno je **17 saopštenja za štampu** i devet najava, što je rezultiralo objavljivanjem 1.832 medijskih priloga. S obzirom na broj projekata i količinu sredstava dodeljenih za njihovu realizaciju, daleko najveći broj medijskih priloga, konkretno njih 690, odnosilo se na podršku infrastrukturi i projekte odobrene u okviru četiri javna poziva. Kao i uvek, najveće interesovanje su izazvale poseta šefa DEU području obuhvaćenom Programom i događaji na visokom nivou, koji su rezultirali u objavljivanju 400 medijskih priloga, a isto toliko medijskih priloga (400) odnosilo se na PDP za nabavku opreme i pružanje usluga MMP.

Od ukupno 1.832 pozitivnih medijskih priloga, njih 657 (36%) objavljeno je u medijima sa nacionalnom pokrivenošću dok su saopštenja za štampu Programa u celini preneti u skoro polovini objavljenih priloga (njih 45%).

Pored toga, organizovano je **pet medijskih intervjua**, pri čemu je njih četiri emitovano na TV i radio stanicama sa nacionalnom pokrivenošću, konkretno na Radio Televiziji Srbije, Radio Beogradu i Radio S, dok su intervjui dat regionalnoj novinskoj agenciji Jugpress preneli i nacionalna novinska agencija FoNet i dnevnik Danas. Pored toga, dato je sedam izjava u odgovor na pitanja medija sa nacionalnom i regionalnom pokrivenošću o raznim temama u vezi sa Programom.

Internet stranica EU PRO puštena je u rad 22. maja 2018. nakon što su je odobrili EU i MEI, i od tada se redovno ažurira. Do sada ju je 55.652 puta posetilo 36.489 jedinstvenih posetilaca, od čega je njih 6.696 na nju upućeno preko Fejsbuka. Najčešće je posećivana stranica sa javnim pozivima, koja je zabeležila 20.292 posetioca. Nakon što su prikupljene informacije koje su po mišljenju članova UOP od suštinskog značaja za Program, sačinjeno je **99 opštinskih profila**, koji su objavljeni na internet stranici EU PRO.

Program je nasledio Fejsbuk i Tviter naloge od svog prethodnika, programa Evropski PROGRES. Nažalost, Fejsbuk tim je do sada četiri puta odbio zahtev za preimenovanje naziva Fejsbuk naloga Evropski PROGRES u EU PRO.

Broj pratilaca je rastao tokom prve godine sprovođenja Programa – počev od 9.086 na Fejsbuku i 830 na Tviteru do 9.858 na Fejsbuku i 858 na Tviteru u decembru 2018. Fejsbuk je i dalje najefikasniji kanal komunikacije za Program, jer dopire do 68.545 ljudi a objave na njemu su lajkovane 775 puta. Tri uzastopne plaćene promotivne kampanje o PDP za MMP izazvale su nezabeležene reakcije i 834 novih lajkova stranice. Pored toga, na ovoj stranici je promovisan i godišnji likovni konkurs Programa, koji je uspešno stigao do 125.595 korisnika. Sto sedamdeset i tri tvita o Programu je izazvalo više od 83.383 utiska.

Program je proizveo niz promotivnih materijala: 1.500 blokova, 1.000 fascikli, 2.000 promotivnih olovaka, četiri promotivna (engl. *roll-up*) banera, jedan *pop-up* baner i jedan reklamni zid sa dva skupa vizuelnih materijala, 500 papirnatih kesa, deset zidnih mapa za kancelarije, 500 rokovnika, biznis kartice, 500 promotivnih USB-ova, 200 planera sa podlogom za miša i 200 *power bank* punjača za mobilne, 200 keramičkih šolja i informativne letke sa osnovnim informacijama o Programu (ukupno 2.000, hiljadu na srpskom i po hiljadu na engleskom). Program je u decembru odštampao čestitke i pripremio VIP novogodišnje pakete, koji će biti podeljeni 200 partnera iz Delegacije EU, Vlade, LSU i ostalih razvojnih programa tokom praznika. Elektronska verzija čestitke poslata je na skoro 1.000 *e-mail* naloga.

Pored toga su angažovani saradnici po pozivu za Odsek za komunikacije Programa – agencija za praćenje objava u medijima, asistent za program i komunikacije, fotografi i prevodioci.

Plan rada

Shodno Planu rada EU PRO, u periodu od 1. januara do 30. marta 2019. je potrebno ostvariti sledeće ključne međuciljeve:

Rezultat 1

Aktivnost 1.1 – Privesti kraju postupak evaluacije, predložiti konačne korisnike UOP, potpisati sporazume o bespovratnoj pomoći i započeti sprovođenje aktivnosti;

Aktivnost 1.2 – Privesti kraju izradu PDP za OPP i podneti ga UOP na razmatranje;

Rezultat 2

Aktivnost 2.1.1 – Privesti kraju evaluaciju PDP za GIS i podneti ga UOP na odobrenje;

Aktivnost 2.1.2 – Pratiti sprovođenje sporazuma o bespovratnoj pomoći potpisanih sa 19 LSU u okviru PDP za PDR; podneti UOP na odobrenje koncept studije o uvođenju informacionog sistema za prostorno planiranje i elektronskom postupku za izradu planskih dokumenata;

Aktivnost 2.1.3 – Pratiti sprovođenje sporazuma o bespovratnoj pomoći potpisanih sa 12 LSU u okviru PDP za izvođačke projekte za ekonomsku infrastrukturu;

Aktivnost 2.2 – Pratiti sprovođenje sporazuma o bespovratnoj pomoći potpisanih sa devet LSU u okviru PDP za ekonomsku infrastrukturu;

Rezultat 3

Aktivnost 3.1 – Pratiti sprovođenje sporazuma o bespovratnoj pomoći potpisanih sa 37 LSU u okviru PDP za lokalnu infrastrukturu;

Aktivnost 3.2 – Prvesti kraju evaluaciju prijave u okviru PDP za jačanje socijalne kohezije u multietničkim opštinama i rezultate podneti UOP na razmatranje; Redovno pratiti sprovođenje projekta za unapređenje znanja srpskog jezika albanskih učenika i podnošenje drugog izveštaja o napretku implementacionog partnera.

MLO – napredak na osnovu pokazatelja

Legenda⁶⁰

	Aktivnost je završena, a rezultati ostvareni u skladu sa postavljenim ciljevima
	Aktivnost napreduje u skladu sa planom
	Aktivnost napreduje sa zakašnjenjem koje je pod kontrolom
	Aktivnost je kritična

Pokazatelji koji se mogu objektivno verifikovati	Napredak tokom perioda izveštavanja	Opšti status
<p>Opšti cilj: Doprineti ujednačenijem društveno-ekonomskom razvoju u Srbiji</p> <p>Svrha projekta: Povećati konkurentnost i socijalnu koheziju manje razvijenih oblasti poboljšanjem položaja na tržištu i konkurentnosti malih i srednjih preduzeća i razvijanjem/unapređenjem poslovnog okruženja i socijalne infrastrukture.</p>	<p>Potpisano je 77 sporazuma o bespovratnoj pomoći za sprovođenje projekata koji doprinose ostvarenju opšteg cilja. U toku je postupak prikupljanja i odabira dodatnih projekata koji doprinose ostvarenju cilja Programa podnetih u okviru PDP za socijalnu inkluziju, MMP i GIS.</p>	<p>Programima bespovratne pomoći EU PRO za ekonomsku infrastrukturu i izvođačke projekte, kao i za izradu planova detaljne regulacije za oblasti koje imaju potencijala da dovedu do privrednih aktivnosti stvara se osnov za omogućavanje značajnih investicija u razvoj infrastrukture i industrijske grane, što bi pak dovelo do otvaranja novih radnih mesta. Program pomoći za MSP bi takođe trebalo da pomogne lokalnim preduzećima da unaprede konkurentnost, osvoje nova tržišta i povećaju izvoz, dok bi lokalna zajednica imala koristi od otvaranja najmanje 300 novih radnih mesta.</p>
REZULTAT 1 Poboljšana tehnološka struktura MSP i njihova sposobnost da povećaju svoj udeo u tržištu		

⁶⁰ Odgovarajućom bojom obojiti polja u tabeli

Aktivnost 1.1 Program bespovratne pomoći za MSP	Okončana je evaluacija 468 podnetih koncepata i odobrena je izrada 215 potpunih predloga projekata. Održano je pet radionica za podnosiocima i jedna radionica za RRA u cilju podrške druge faze postupka prijavljivanja.	PDP je sačinjen, odobren i objavljen. Postupak evaluacije u prvoj fazi je okončan a u toku je postupak evaluacije u drugoj fazi.
Aktivnost 1.2 Podrška organizacijama za podršku preduzećima (OPP)	Sprovedene su dodatne konsultacije sa akterima, mahom RRA.	U toku je priprema PDP.
REZULTAT 2 Poboljšani uslovi za poslovanje kroz efikasnije pružanje administrativnih usluga, bolje upravljanje zemljištem i specifična ulaganja malog obima u infrastrukturu		
Aktivnost 2.1.1 Poboljšanje upravljanja zemljištem kroz razvoj GIS i poboljšan pristup geoprostornim podacima	Zaključen je ugovor sa dobavljačem rezervnog sistema za elektronsko izdavanje građevinskih dozvola a oprema je instalirana u oktobru 2018. UOP je odobrio PDP za GIS 13. septembra a PDP je bio otvoren od 3. oktobra do 30. decembra 2018.	Tehničke specifikacije rezervnog sistema za elektronsko izdavanje građevinskih dozvola usaglašene su sa Ministarstvom građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture. UOP je projekat odobrio 4. juna, nabavka je oglašena 29. juna a ugovor o sprovođenju zaključen je u avgustu. Oprema je isporučena i instalirana u oktobru 2018. Program je u konsultacijama sa MGSI sačinio Koncept studije o uvođenju informacionog sistema za prostorno planiranje i elektronskom postupku za izradu planskih dokumenata, koji UOP treba da odobri. UOP je odobrio PDP za izradu GIS koji je objavljen i zatvoren 30. decembra 2018.
Aktivnost 2.1.2 Izrada urbanističkih planova koji se odnose na privredni razvoj		PDP je oglašen u aprilu 2018. i zatvoren 11. juna. Podneto je 28 prijava. Program je preporučio a UOP na sastanku 13. septembra odobrio dodelu bespovratne pomoći za sprovođenje 19 projekata. Sporazumi o bespovratnoj pomoći su potpisani u oktobru 2018.
Aktivnost 2.1.3 Razvoj projektno-tehničke dokumentacije za projekte koji doprinose privrednom razvoju		PDP je oglašen u aprilu 2018. i zatvoren 11. juna. Podneto je 18 prijava. Program je preporučio a UOP na sastanku 13. septembra odobrio dodelu bespovratne pomoći za sprovođenje 12 projekata. Sporazumi o bespovratnoj pomoći su potpisani u oktobru 2018.
Aktivnost 2.2 Razvoj/poboljšanje infrastrukture manjeg obima koja ima ekonomski uticaj na lokalnom nivou		PDP je oglašen u aprilu 2018. i zatvoren 11. juna. Podneto je 15 prijava. Program je preporučio a UOP na sastanku 13. septembra odobrio dodelu bespovratne pomoći za sprovođenje devet projekata. Sporazumi o bespovratnoj pomoći su potpisani u novembru 2018.

REZULTAT		3
Bolja socijalna kohezija i unapređeni uslovi života kroz poboljšanje javne infrastrukture manjeg obima i unapređenje društvenih odnosi		
Aktivnost 3.1 Podrška projektima za poboljšanje uslova života i kvaliteta javne infrastrukture u opštinama		PDP je objavljen u aprilu 2018. i zatvoren 29. juna. Primljeno je 46 prijava. Program je preporučio a UOP na sastanku 13. septembra odobrio dodelu bespovratne pomoći za sprovođenje 37 projekata. Sporazumi o bespovratnoj pomoći su potpisani u oktobru 2018.
Aktivnost 3.2 Podrška projektima kojima se unapređuje međuetnički dijalog i saradnja, poboljšava socijalna kohezija i socijalna integracija u multietničkim zajednicama	Otpočelo je sprovođenje projekta za unapređenje znanja srpskog jezika albanskih učenika. UOP je odobrio PDP za jačanje socijalne kohezije, koji je objavljen 22. oktobra i zatvoren 5. decembra.	Aktivnost se sprovodi po planu.